

AALBORG UNIVERSITET
Socialrådgiveruddannelsen

Forside

Eksamensopgave Bachelor

Semester:	7. semester
Modul:	Modul 13- Bachelorprojekt
Gruppenr.:	Gruppe 6
Antal anslag:	145.930
Titel:	Socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen med særligt fokus på samfundsmæssige forandringer
Engelsk titel:	The social worker's role in employment initiatives, with particular focus on the societal changes
Dato:	4/1-2024
Vejleder:	Mona Kragelund Ravn

Navn:	Trine Nyborg Vittrup
Studentmail:	Tvittr20@student.aau.dk
Navn:	Cecilie Lykke Jensen
Studentmail:	Cejens20@student.aau.dk

Abstract

This project is interested in understanding how our society develops with an interest in the increase in the diagnosis of mental disorders. The project's point of departure is the impact of the role and function of social workers. Additionally, the project examines initiatives "Individual Placement and Support." (IPS).

To understand societal development the theoretical perspective is through social constructivism. The choice of method is qualitative method. Furthermore, the method section is through collecting documents and generate empirical evidence in our case two interview is presented. The informants are selected to gain insights into societal development and the importance of IPS in employment interventions.

Documents are collected to illustrate how society develops by analysing relevant law, politics, and other documents to provide an understanding of the problem statement: How can we understand the social worker's role in the employment efforts, with a particular focus on IPS, seen in the light of societal development?

Therefor there is an interview to obtain a deeper understanding of how the role of social workers has evolved through time.

It can be concluded that due to society is constantly evolving, it has an impact on the social workers work. The IPS method helps to set a framework for how social workers work with citizens with mental disorders and how they can be retained in a job or education. In addition, it can be concluded that the social worker's role is influenced by surrounding factors in relation to the political, legal, and organisational changes in society and including those within municipalities.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Indledning	5
1. Problemstilling	6
1.1 Psykisk sygdom - udvikling i samfundet.....	6
1.2 Viden om psykiske lidelser	7
1.3 Not in Employment, Education or Training (NEET)	8
1.4 Målgruppe	9
1.5 Socialt problem	10
1.6 Komorbiditet	11
1.7 Forskellige former for beskæftigelse.....	11
1.8 Individual Placement and Support	12
1.8 Lovgivning i IPS	14
2. Problemformulering	14
2.1 Relevans	14
3. Afgrænsning	15
3.1 Organisatoriske rammer	16
4. Videnskabsteori.....	16
4.1 Socialkonstruktivismen	16
5. Design	19
6. Metode	20
6.1 Kvalitativ metode	20
6.2 Formål	20
6.3 Udvalgelse af informanter	21
6.4 Interviewguide	22
7. Ethiske overvejelser	26
7.1. Ethiske overvejelser	26
8. Analysestrategi.....	28
8.1 Abduktiv tilgang	28
8.2 Diskursanalyse	29
8.3 Interviews.....	31

9. Teorivalg	32
9.1 Street-level bureaucracy	32
9.2 Samfundets konstruktion.....	33
9.3 Krydspres	35
10. Analyse	36
10.1 Præsentation af dokumenter	36
10.2 Diskursanalyse	39
10.3 Analyse	53
11. Diskussion.....	68
11.1 Psykisk sygdom- socialt problem?	68
11.2 Lovændringer	69
11.3 Hvorfor ikke flere IPS-kommuner?.....	70
12. Handlemuligheder	71
13. Konklusion	72
Bibliografi	76

Indledning

Vores interesse for valg af emne til bachelorprojektet, er opstået på baggrund af interesse, der er for borgere med psykiske lidelser.

Vi er blevet inspireret af det samspil der er mellem genetik og de miljømæssige faktorer hos borgeren, samt de personlige oplevelser og erfaringer, som også regnes ind under årsagsfaktorer. Disse faktorer er med til at påvirke hjernens struktur og funktion gennem livet (Middelboe, 2015, s. 110).

Diagnoser er blevet større i vores samfund nu, end det var for 15-20 år siden (Thomsen, 2015, s. 129). Det stigende antal diagnoser skyldes at der er kommet større fokus på børn og unges mistrivsel og psykiske lidelser. Stigningen i antal diagnoser hos børn og unge kan udledes af det samfund vi lever i, hvor flere og flere får en diagnose, derfor indgår vi i en diagnosekultur (Petersen a, 2015, s. 10). Vi er nysgerrige på hvad der kan udlede stigningen af diagnoser i samfundet, og hvordan dette har en påvirkning i samfundet, men også for samspillet mellem socialrådgiveren og samfundet.

Mistrivsel og psykisk sygdom eller lidelser er ikke det samme, men kan nemt forbindes, for uden hjælp og behandling kan mistrivsel føre til psykisk sygdom. Det stigende antal kan skyldes, at flere bliver psykisk syge, og flere kommer i behandling (Psykiatri Fonden, u.d.). Dertil har vi også en interesse for, hvordan samfundet konstant er i udvikling, og hvordan ændringer i samfundet kan være med til at ændre blandt andet lovgivningen, men det kan også ændre den måde diagnoser ses, forstås samt accepteres på.

Der er flere borgere som får diagnoser, dette har også en betydning for hvordan vi som socialrådgivere arbejder med disse borgere, og vi er optaget af hvilke tiltag der er lavet for at møde målgruppen i øjenhøjde. Derfor er vi optaget af, hvordan socialrådgiverens rolle og funktion har ændret sig gennem tiden, for at se hvordan betingelserne og vilkårene har ændret sig. Et tiltag vi er faldet over, er IPS-indsatsen, som skal sikre borgere med psykiske lidelser og psykisk sårbarhed, derfor er vi optaget af hvordan denne metode er implementeret, men også hvordan socialrådgiveren arbejder med den, og hvordan denne metode er kommet til set i lyset af samfundets udvikling.

1. Problemstilling

I det følgende afsnit udforskes udviklingen indenfor psykiske lidelser i samfundet, og dets udvikling på socialrådgiverens rolle. Dernæst vil der være en redegørelse for viden om psykiske lidelser, her er målgruppen 16-29-årige, hvorfor dette vil omtales som værende unge eller målgruppen. I afsnittet udfoldes psykiske lidelser som et socialt problem, og hvordan det påvirker borgeren. Dertil vil der være en redegørelse af to forskellige metoder indenfor beskæftigelse, og hvilken lovgivning der arbejdes ud fra.

1.1 Psykisk sygdom - udvikling i samfundet

Det antages på nuværende tidspunkt, at cirka 580.000 mennesker på landsplan har en psykisk lidelse, og det skønnes, at cirka 40-50 pct. af befolkningen i et livsforløb vil få en psykisk lidelse (Sundhedsdatatstyrelsen, 2023).

Blandt børn og unge vil ca. 15 pct. blive diagnosticeret med en psykisk lidelse inden de fylder 18 år (Sundhedsdatatstyrelsen, 2023).

Mellem år fra 2014 til 2018 skete der en stigning på 30 pct. af borgere over 18 år med psykiske lidelser, tilsvarende 118.318 personer.

I 2014 havde 388.950 voksne danskere en diagnose, hvilket svarer til 11,1 pct. af befolkningen, i 2018 var antallet af danskere med en psykisk diagnose steget til 507.268, hvilket svarer til 14,2 pct. af befolkningen (Socialstyrelsen, 2021, s. 8).

Som beskrevet i indledningen er der sket en stigning i diagnoser (Thomsen, 2015, s. 129).

Det antages, at dette har betydning for socialrådgiverens rolle i forbindelse med arbejdet med borgere med en diagnose, da der er kommet større fokus på diagnoser. Derfor er vi optaget af, hvordan socialrådgiverens rollen har ændret sig på baggrund af hvor stor en andel af samfundet der har eller har haft en psykisk lidelse.

Vi er derfor optaget af hvilken konstruktion, der er sket i samfundet, for at antallet af diagnoser stiger, og dertil om det har en betydning for antallet af borgere med psykiske

lidelser. Vi undrer os derfor også over, om stigningen i diagnoser har en betydning for konstruktionen af socialrådgiverens rolle.

1.2 Viden om psykiske lidelser

VIVE har udarbejdet en rapport for året 2022 om handicap og beskæftigelse. I rapporten ses det, at beskæftigelsesindsatsen er på det højeste nogensinde, hvor der for første gang var over 3 millioner i arbejde (Larsen, Jakobsen, & Mikkelsen, 2023, s. 37).

Ud fra rapporten fylder personer med psykisk handicap 22,6 pct., den største gruppe indenfor dette indebærer fobier, panikangst, socialfobi, ODC, stress eller PTSD med videre, hvilket udgør 7 pct.. Derudover udgør 8 pct. af personerne med handicap et kognitivt handicap, dette indebærer ADD/ADHD, hjerneskade eller udviklingshandicap (Larsen et al., 2023, s. 30-31).

I rapporten fremgår det, at der har været en stigning i forekomsten af handicap. Dette ses blandt unge personer i alderen 16-29 år, hvor der mellem år 2014 og 2022 har været en stigning fra 9 pct. til 19 pct. (Larsen et al., 2023, s. 35-36).

Rapporten afdækker, at i 2022 er psykisk handicap den mest hyppige form for handicap blandt målgruppen på 16-29 år. Denne observation antyder, at stigningen af handicap i målgruppen kan skyldes at flere bliver diagnosticeret med psykiske lidelser. Stigningen i personer med psykisk handicap bidrager til den overordnede stigning i forekomsten af handicap blandt målgruppen (Larsen et al., 2023, s. 35-36).

Ud fra ovenstående statistik er vi nysgerrige på hvordan beskæftigelse relateres med psykiatriske diagnoser.

Rapporten udfolder hvordan unge med handicap klarer sig, når det vedrører beskæftigelse og uddannelsen, sammenlignet med unge der ikke har et handicap.

I rapporten konkluderes der, at unge med handicap i mindre grad er i beskæftigelse end unge uden et handicap, det ses, at i fjerde kvartal i 2022, at 55 pct. af unge med handicap er i beskæftigelse, hvorimod hos de unge uden handicap ses 75 pct. at være i beskæftigelse. Der er altså et beskæftigelsesgab på 20 procentpoint (Larsen et al., 2023, s. 48).

Rapporten påpeger vigtigheden i at tage højde for at vi ikke altid ser det fulde billede af hvordan unge klarer sig på sigt, når der ses på hvor mange af dem der er i beskæftigelse (Larsen et al., 2023, s. 49). Hvilket er en af grundene til at undersøge socialrådgiverens rolle i beskæftigelse.

1.3 Not in Employment, Education or Training (NEET)

En anden betegnelse for ovenstående målgruppe er NEET-gruppen, som omfatter unge, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse. Gruppen er heterogen, hvilket betyder, at gruppen er af forskellig art. Det kan eksempelvis være en dimittendledig eller en der tager sabbatår, hvor det i disse tilfælde kan være uproblematisk at være i NEET-gruppen, da det er i en kortere periode (Larsen et al., 2023, s. 49).

Der er risici forbundet med at være en del af NEET-gruppen som ung, da det kan have betydning for den unge senere i livet, både i de følgende år og på længere sigt i voksenlivet. I NEET-gruppen er personer med handicap stærkt overrepræsenteret, de udgør 42 pct., til sammenligning med de 16 pct. af unge med handicap der er i beskæftigelse eller under uddannelse (Larsen et al., 2023, s. 49).

For at få en dybere forståelse for vores valgte målgruppe vil vi se på NEET-gruppen, for at undersøge om vi kan finde en sammenhæng mellem udviklingen i samfundet, og hvordan samfundet har ændret sig. Vi vil gøre ovenstående ved at kigge på de unge 16-29-årige der er henholdsvis beskæftiget, under uddannelse, beskæftiget samt under uddannelse og til sidst NEET-gruppen.

24 pct. af de 16-29-årige med handicap er i NEET-gruppen, mens den tilsvarende andel, uden handicap er på 8 pct. Rapporten beskriver, at forskellen mellem de to grupper primært skyldes en lavere andel af unge med handicap, som er beskæftiget og en lavere andel kombinerer beskæftigelse med uddannelse, hvor studiejob bliver fravalgt (Larsen et al., 2023, s. 50).

Blandt personer mellem 16-29 år med psykisk eller kognitivt handicap er der en overrepræsentation af unge som befinder sig i NEET-gruppen. Da 34 pct. af disse unge befinder sig i NEET-gruppen. Den tilsvarende andel for aldersgruppen med sygdom eller andet handicap er på 20 pct. (Larsen et al., 2023, s. 51).

For at få en bedre forståelse for hvor NEET-gruppen er, i forhold til afstand fra beskæftigelse, så er 21 pct. af de 16-29-årige med handicap ikke AKU-ledige, det vil sige, at de ikke søger job og kan tiltræde jobbet indenfor to uger, hvilket kan betyde, at de er langt væk fra beskæftigelse (Larsen et al., 2023, s. 51-52).

Sammenligner vi med unge uden handicap, som er 4 pct. af NEET-gruppen, der heller ikke er AKU-ledige, så understreger dette pointe, med at unge i NEET med handicap i højere grad er længere fra beskæftigelse (Larsen et al., 2023, s. 52-53).

Rapporten viser, at 28 pct. af unge med psykisk eller et kognitivt handicap i NEET-gruppen *ikke* er AKU-ledige. Sammenlignet med unge med sygdom eller andet handicap, som er på 19 pct. (Larsen et al., 2023, s. 53). Dette viser, at borgere med psykiske eller kognitive sygdomme har større udfordringer ved at komme tættere på arbejdsmarkedet.

Rapporten har undersøgt de forskellige handicap typer, som viser at unge med psykisk eller kognitivt handicap i større omfang er i NEET-gruppen end unge med en sygdom eller et andet handicap (Larsen et al., 2023, s. 53).

1.4 Målgruppe

I forbindelse med projektet tages der udgangspunkt i IPS. Der fokuseres på socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen, hvorfor det er vigtigt at definere målgruppen. Målgruppen for projektet retter sig mod unge der er del af NEET-gruppen i aldersgruppen 15-29 år.

Målgruppen ser vi relevant, da vi ser på ændringer der er indenfor beskæftigelsesindsatsen heriblandt socialrådgiverens rolle og hvordan NEET-gruppens behov kan kræve en anden målrettet tilgang end den nuværende beskæftigelsesindsats.

Målgruppebeskrivelsen tjener formålet at forstå de udfordringer som socialrådgiveren kan stå med, og hvordan IPS kan hjælpe og støtte målgruppen i beskæftigelse.

1.5 Socialt problem

Ovenstående udfordringer, kan have betydning og konsekvenser for den enkelte borgers livskvalitet og mulighed for deltagelse i samfundslivet på lige fod med andre (Ellegaard, 2023a).

Ovenstående udfordringer, kan have betydning og konsekvenser for den enkelte borgers livskvalitet og mulighed for deltagelse i samfundslivet på lige fod med andre (Ellegaard, 2023a).

Bekendtgørelse af FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap (Handicapkonventionen)s art. 1 definerer handicap som en langvarig funktionsnedsættelse, psykisk, fysisk og sensorisk, der begrænser borgeren i hverdagen.

Handicapkonventionen anerkender og fastslår, at handicap er et begreb under udvikling. Formålet med handicapkonventionen er, jf. art. 1, at beskytte, fremme og sikre personer med handicap, således de kan indgå i samfundet på lige fod med andre.

Der nævnes ovenfor at borgere med psykiske lidelser eller kognitive sygdomme har større udfordringer med at komme ud på arbejdsmarkedet. Derfor kan det at have et psykisk handicap, forstås som et socialt problem, da nogle borgere med denne type funktionsnedsættelse ikke kan være i stand til at deltage i samfundslivet på lige fod med borgere uden psykiske lidelser eller sygdom. Dette kan have konsekvenser for borgeren, i forhold til livskvalitet, men også i forhold til om de er i stand til at forsørge sig selv (Bengtsson, 2015, s. 155-156).

Ovenfor er det belyst at NEET-gruppen er overrepræsenteret af unge med psykiske lidelser, samt at unge med psykiske lidelser har en lavere tilknytning til arbejdsmarkedet end unge uden. Derfor ses psykiske lidelser som et socialt problem da dette kan gå ind og påvirke deres livskvalitet og deltagelse i samfundet.

1.6 Komorbiditet

Når man som socialrådgiver arbejder med borgere med psykiske handicap, er det vigtigt at have for øje hvilke andre problemstillinger borgeren kan besidde. Herunder vil ADHD blive brugt som et eksempel, da vi også nævner dette som et kognitivt handicap ovenfor i problemfeltet. Der ses en tendens af komorbiditet hos borgere med blandt andet ADHD.

Komorbiditet betyder, at der er mere end én diagnose til stede hos den enkelte borger. De vanskeligheder der typisk ses sammen med ADHD er, søvnforstyrrelser, angst, depression, adfærdsforstyrrelser og andre udviklingsforstyrrelser, dertil kan unge og voksne have en tendens til at udvikle et misbrug (Ellegaard, 2023b).

Komorbiditeten er noget socialrådgiveren skal have in mente, da de udfordringer og oplevelser, som borgeren besidder, er afgørende for at finde ud af hvilke problemer, der fylder og skaber de største vanskeligheder for borgeren, for at vi kan yde den rette hjælp og støtte (Ellegaard, 2023b).

1.7 Forskellige former for beskæftigelse

Der er forskellige former for beskæftigelse, generelt set kan beskæftigelse deles op i to. Den klassiske form for beskæftigelse er Pre-Vocational Training (PVT) eller Forberedende Erhvervsmæssig Træning. PVT er den mere klassiske form for beskæftigelsesindsats, hvor antagelsen er, at borgeren først skal opnå færdigheder og træning i sikre omgivelser, før borgeren kan søge job på det ordinære arbejdsmarked (Hjørring Kommune, 2021).

I modsætning til PVT er der også Supported Employment (SE).

SE er en tilgang og metode, der blev udviklet i USA i 1970'erne som en del af bestræbelserne på at integrere mennesker med funktionsnedsættelser på det ordinære arbejdsmarked. Denne tilgang har siden spredt sig internationalt og er blevet anvendt til forskellige målgrupper, herunder personer med psykiske lidelser, autisme og senere også unge med psykisk sårbarhed (Bonflis, Sieling-Monas, Kaya, & Jørgensen, 2020).

SE fokuserer på at hjælpe mennesker med funktionsnedsættelser med at finde og fastholde job på det ordinære arbejdsmarked. Det centrale element i SE er at tilbyde støtte, der er individuelt tilpasset til den enkelte borger gennem hele processen fra jobsøgning til tilpasning af jobbet for at matche personens evner og støtte til at fastholde arbejdet. Støtten kan også

udvides til arbejdspladsen for at tilpasse opgaver og skabe et inkluderende arbejdsmiljø (Bonflis et al., 2020).

Sammenlignet med den danske beskæftigelsespolitik, som er organiseret ud fra bureaukratiske principper og er opdelt i ydelseskategorier og indsatskategorier, adskiller SE sig ved at tage udgangspunkt i borgerens funktionsnedsættelse og ved at tilbyde individuel støtte gennem hele processen mod arbejdsmarkedet. SE fokuserer på at opnå job på ordinære vilkår med ordinær løn for at opnå inklusion i samfundet. Dette adskiller sig fra den danske beskæftigelsesindsats, hvor borgeren typisk udsættes for forskellige træningsaktiviteter og aktivering før ansættelse (Bonflis et al., 2020).

I det danske beskæftigelsessystem er de forskellige opgaver typisk fordelt på forskellige medarbejdere som virksomhedskonsulenter og mentorer, mens SE fremhæver vigtigheden af at have specialiserede SE-konsulenter, der tilbyder individuel støtte og vejledning gennem hele arbejdsinkluderingsprocessen. Den danske beskæftigelsesindsats er også tidsbegrænset, mens støtten fra SE varer så længe, borgeren har brug for den (Bonflis et al., 2020).

Den mest veldefinerede og omfattende undersøgte metode inden for SE er Individual Placement and Support (IPS), som bygger på otte grundlæggende principper:

1. Alle, der ønsker at arbejde, kan deltage (ingen eksklusion).
2. Målet er at finde beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked.
3. IPS-indsatsen er integreret med psykiatrisk behandling.
4. Der ydes rådgivning ud fra social- og beskæftigelseslovgivning.
5. Jobsøgning påbegyndes hurtigt efter henvisning til IPS-indsatsen.
6. IPS-konsulenter opbygger relationer til arbejdsgivere i lokalområdet i overensstemmelse med borgerens beskæftigelsesmål.
7. Den individuelt tilpassede støtte på arbejdspladsen er ubegrænset i tid.
8. Borgerens egne præferencer tages i betragtning (Hjørring Kommune, 2021, s. 2)

1.8 Individual Placement and Support

Vi er optaget af hvordan psykisk syge, sikres ud i beskæftigelse, derfor vil vi se på IPS som indsats. IPS er en beskæftigelsesindsats, der skal hjælpe borgere med psykiske sygdomme til

at komme i arbejde eller uddannelse, som matcher deres individuelle ønsker og behov (IPSCenter Danmark, a, u.d.). Hertil er IPS-indsatsen et samarbejde mellem en kommunes jobcenter og psykiatrien, IPS er et tilbud for borgere der ønsker at komme i beskæftigelse mens de er i behandling i psykiatrien (Kvorning, 2023).

Opgaverne som IPS-konsulent er typisk mere vidstrakte end en almindelig jobindsats. Det vil sige de opgaver der kan omhandle jobafklaring, men det kan også være at hjælpe borgeren med konkrete vanskeligheder eller udfordringer, som kan opstå i dagligdagen (IPSCenter Danmark, a, u.d.). Da arbejdsopgaverne er anderledes end den almindelige jobindsats er IPS-konsulentens arbejde at arbejde med IPS-kandidaterne, uanset hvad deres sygdomsstatus er, blot de er motiveret til enten arbejde eller uddannelse er nok. IPS læner sig op ad tanker om mestring af eget liv og empowerment (IPSCenter Danmark, a, u.d.).

Måden IPS virker på, er ved at borgere med psykisk diagnose eller sårbarhed bliver matchet med virksomhedernes behov for arbejdskraft eller støtter borgeren i uddannelse, ved enten at påbegynde eller at fastholde uddannelse (IPSCenter Danmark, b, u.d.).

Meget af arbejdet som IPS-konsulent beror på den gode relation, tillid og individuel støtte, der kan tage udgangspunkt i borgerens egne ønsker og fokus på egen refleksivitet i form af hvilke ressourcer, styrker og erfaringer borgeren besidder (IPSCenter Danmark, b, u.d.).

Da målgruppen er en del af NEET-gruppe, og IPS anvendes som hjælp til borgere med psykiske sygdomme, er der derfor et tværfagligt samarbejde med borgerens behandlere indenfor psykiatrien, for de borgere det giver mening for (IPSCenter Danmark, b, u.d.).

Undersøgelser viser, at der er en stor andel af borgere med psykiske sygdomme, som står udenfor arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Ledigheden kan gå ind og påvirke borgeren negativt, samt kan det have en betydning for deres mentale helbred, herunder kan det påvirke deres psykiske sygdom negativt.

Årsagen til halvdelen af alle langtidssygemeldinger og førtidspension er på grund af psykiske problemer (Region Nordjylland, u.d.).

1.8 Lovgivning i IPS

IPS gives, jf. Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 701 af 22. maj 2022, senest ændret ved lov nr. 728 af 13. juni 2023 (LAB) § 91, som lyder på at personer som er i fleksjob eller modtager tilskud til selvstændig virksomhed kan få tilbud om vejledning og opkvalificering i form af uddannelse og kurser.

IPS er omfattet af Sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1011 af 17. juni 2023 § 119, som lyder på at kommunalbestyrelsen har ansvaret for at varetage opgaver i forhold til borgere, der skaber rammer for en sund levevis. Kommunalbestyrelsen skal derfor etablere forbyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne.

2. Problemformulering

Ovenstående problemstilling har derfor ledt os frem til følgende problemformulering:

Hvordan kan vi forstå socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen med særligt et fokus på IPS, set i lyset af samfundets udvikling?

2.1 Relevans

Problemformulering ser vi relevant, i forhold til hvor mange borgere der har psykiske lidelser og dertil deres lave tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi tager udgangspunkt i psykiske lidelser, da vi ovenfor har listet de udfordringer en borger med psykiske lidelser kan have.

Emnet ses relevant at undersøge da samfundet og arbejdsmarkedet ændrer sig over tid, som eksempelvis påvirker beskæftigelsesindsatsen. Derfor er vi interesseret i at undersøge hvordan samfundet og beskæftigelsesindsatsen relateres til hinanden og hvordan dette påvirker socialrådgiverens rolle.

Dertil vil vi undersøge hvordan IPS-indsatsen er opstået og om det kan udledes af samfundets ændringer. Vi er optaget af hvordan samfundet har ændret sig da vi som nævnt indgår i en diagnosekultur. Det ses relevant at undersøge samfundets udvikling og diagnosekulturens betydning for socialrådgiverens arbejde med borgere med psykiske lidelser.

Derfor er det interessant at se hvordan IPS-indsatsen er opstået, og om det kan udledes af samfundets ændring. Ændringer i samfundet bliver derfor også en del af en socialrådgivers arbejdsfunktion idet vi indgår i en diagnosekultur. Det er derfor også relevant at undersøge samfundets udvikling og diagnosekulturens betydning for socialrådgiverens arbejde med borgere, der har psykiske lidelser.

Problemformulering ses relevant, da vi som kommende socialrådgivere skal være opmærksomme på samfundets aktuelle tendenser, der opstår i takt med at samfundet ændrer sig. Idet samfundet ændrer sig, ændres arbejdsmarkedet også og hermed påvirkes beskæftigelsesindsatsen. Derfor ses vigtighed i at undersøge hvordan beskæftigelsesindsatsen løbende tilpasses til de nuværende tendenser i samfundet.

3. Afgrænsning

Vi har valgt at tage udgangspunkt i Hjørring Kommune, da Hjørring Kommune har implementeret en udvidet målgruppe i IPS, kaldet IPS Ung. IPS Ung findes allerede dog for målgruppen 18-29-årige (IPS Center Danmark, c, u.d.).

I Hjørring Kommune er målgruppen for IPS Ung 15-17-årige, dette blev besluttet på baggrund af intern evaluering af IPS-indsatsen i Hjørring Kommune i 2020. IPS gav gode resultater og dette gav anledning til at udvide målgruppen yderligere. Dette førte til at Arbejdsmarkeds- og Uddannelsesudvalget i maj 2021 valgte at indarbejde et omprioriteringsforslag om en udvidelse af IPS-indsatsen til ungeområdet i udvalgets budgetforslag (Hjørring Kommune, 2021, s. 1).

Ved at undersøge udviklingen af IPS Ung i Hjørring Kommune kan vi identificere hvordan socialrådgiverens rolle, under IPS, er blevet udviklet i form af tilpasning inden for rammen af en udvidet målgruppe, og dermed kan vi undersøge hvordan samfundets udvikling har påvirket at præcis denne målgruppe skulle udvides. Ud fra dette kan vi belyse hvordan udviklingen i beskæftigelsesindsatsen afspejler ændringer i samfundet og hvordan socialrådgiverens rolle tilpasses.

3.1 Organisatoriske rammer

For at få en forståelse for socialrådgiverens arbejde er det vigtigt at kende de rammer socialrådgiveren arbejder under. Dette gøres til formål for at undersøge hvordan det sociale arbejde er opbygget, og i dette tilfælde hvordan Hjørring Kommune er organiseret.

I Hjørring Kommune er kommunens styreform et udvalgsstyre, det betyder at byrådsarbejdet er at varetage de stående udvalg, der er sammensat af Byrådet (Hjørring Kommune, u.d.; Blæsbjerg, u.d.). Dette er en politisk styreform, som er en formel institution, der fordeler opgaver, ansvar og kompetence mellem forvaltningerne (Pedersen & Thau, 2019, s. 10). Styreformen fastlægger hvilke rammer der er for det politiske arbejde. Dette påvirker hvordan kommunen er opbygget, de politiske rammer påvirker de organisatoriske, økonomiske og juridiske rammer. Måden kommunen er opbygget på påvirker det sociale arbejde, herunder socialrådgivers arbejde samt råderum (Pedersen & Thau, 2019).

Kommunen er organiseret efter en direktion med tre forvaltninger der har hver deres fokusområde. De tre forvaltninger er henholdsvis Kultur, Teknik- og Miljø, Sundheds-, Ældre- og Handicap og Børne, Fritid og Undervisning samt Arbejdsmarked. Ved at undersøge IPS er målgruppen under Arbejdsmarkedsforvaltningen eller Jobcenter (Hjørring Kommune, 2023).

De stående udvalg har hver deres opgaver, herunder er Børne, Fritid og Undervisning samt Arbejdsmarked opgave at varetage forvaltningen af kommunens beskæftigelse- og arbejdsmarkedsrelaterede indsatser (Hjørring Kommune, u.d.).

4. Videnskabsteori

I det følgende afsnit præsenteres hvilken videnskabelig tilgang der anvendes og danner grundlag for projektet

4.1 Socialkonstruktivismen

Projektet tager udgangspunkt i socialkonstruktivismen, som videnskabelig tilgang til at besvare problemstillingen.

Socialkonstruktivismen tager udgangspunkt i Peter L. Berger og Thomas Luckmanns begreb 'social konstruktion', og derfor betragtes de som værende frontløbere til den socialkonstruktivisme vi kender i dag (Egholm, 2014, s. 152).

Berger og Luckmann var interesseret i at afdække hvordan al slags viden, herunder hverdagsviden, skabes gennem forskellige niveauer af social interaktion. Desuden hævder de at individets bevidsthed er formet af deres sociale positioner eller placering i verden (Egholm, 2014, s. 152-155).

Det er relevant for denne opgave at være bevidst om at individer skabes af deres sociale placering, og dermed være opmærksom på hvordan borgerens og socialrådgiverens positioner er forskellige. I dette projekt vil der blive undersøgt hvordan socialrådgiverens position tilpasses til de sociale konstruktioner, og hvordan disse konstruktioner tilpasses til NEET-gruppen.

Vi er interesseret i at undersøge hvordan hverdagsviden skabes gennem interaktioner og hvordan denne viden er med til at udvikle samfundet og de tendenser der ses i beskæftigelsesindsatsen.

Socialkonstruktivismen handler ifølge Berger og Luckmann om, at virkeligheden ikke er objektiv eller fastlagt, men at den skabes og fastholdes gennem interaktioner. Derfor bliver virkelighedsopfattelsen et resultat af den gentagende interaktion med andre individer i samfundet. Den sociale virkeligheds normer udvikles i takt med at samfundet udvikler sig (Egholm, 2014, s. 153).

Vi nævner i indledningen hvordan der er sket et skift i samfundet, herunder vil diagnosekulturen blive undersøgt. Vi vil bruge socialkonstruktivistiske tilgang til at undersøge samfundets udvikling, på baggrund af sociale konstruktioner, herunder IPS, og hvordan IPS er et produkt af disse konstruktioner. Vi er interesseret i at undersøge virkelighedsopfattelsen som et resultat af interaktionen mellem individer i samfundet som skaber diagnosekulturen.

Samfundets rolle har en betydning, for skabelsen af virkeligheden, da det omgivende samfund er med til at definere hvad vi opfatter som virkeligheden. Virkeligheden skal forstås

ud fra samspillet mellem institutioner og hverdagslivet samt hvordan disse er med til at skabe og definere vores forståelse af hvad der er virkeligt. Dette sker på baggrund af de kategorier og typologier som vi bruger til at beskrive vores sociale virkelighed med, hvilket sker i samspil og afhængigt af de omgivende institutioner. Derfor kommer den sociale konstruktion af virkeligheden til udtryk, da det er en proces, som beskriver vaner, rutiner og fortolkninger over tid. Dette fører til en internalisering af normer og typologier for medlemmer af samfundet. Der er mulighed for forandring, da socialkonstruktivismen handler om at ovenstående proces ikke er passiv, men åbner muligheden for at ændre disse kategoriseringer og betydninger. Derfor kan samfundet ændre sig gennem kamp om definitionsretten, som kan gå ind og etablere nye vaner, rutiner og fortolkninger (Egholm, 2014, s. 152-154).

Vi vil bruge socialkonstruktivismen til at undersøge hvordan disse kategorier ændres i takt med samfundet, da vi vil undersøge hvordan beskæftigelsesindsatsen ændre sig, for at tilpasse sig disse nye kategorier.

Individet fødes ind i samfundet, som er skabt gennem kampe om opfattelsen af virkeligheden, i sociale og historiske sammenhænge (Egholm, 2014, s. 154).

I kampene ses en *eksternalisering*, hvor konstruktionen af samfundet og institutionerne bliver en hverdagsmæssig praksis gennem vaner, rutiner og fortolkninger. Den fastholdes over tid, og derved *objektiveres* den konstante forhandling og kamp om vaner, rutiner og fortolkninger til objektive faktum, normer og institutioner. Normerne og typologierne *internaliseres* efterfølgende af de enkelte individer, der indgår i samfundet (Egholm, 2014, s. 154). Dermed beskriver processen med eksternalisering og internalisering hvordan normer og typer fastlægges og bliver objektiveret i samfundet og senere internaliseres af individer, som værende den objektive sandhed.

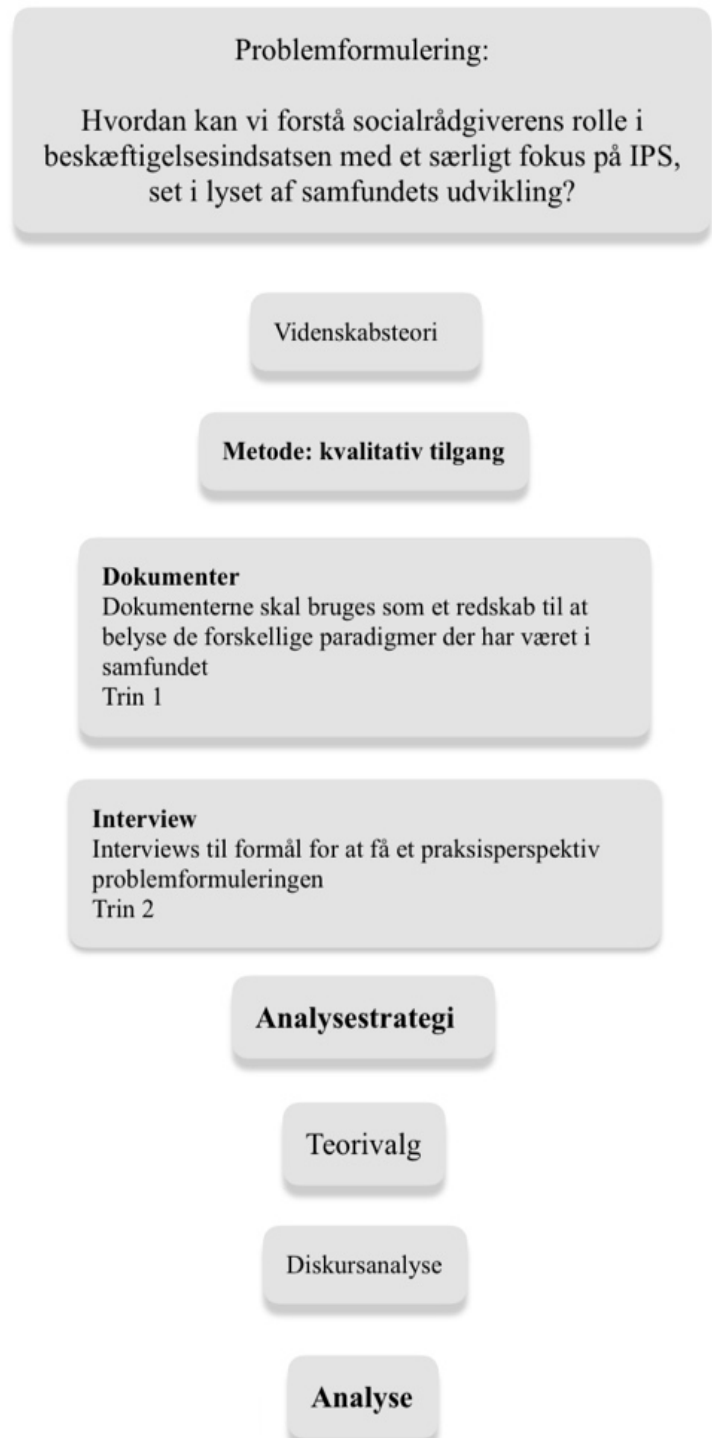
Vi vil bruge de forskellige processer til at anskue samfundet, og undersøge hvilke kampe der har ført til ændring i beskæftigelsesindsatsen.

5. Design

Problemformuleringen gav anledning til at metodeafsnittet skulle deles op i to, for bedst at kunne belyse relevant viden, for derefter at kunne besvare vores problemformulering. Derfor, som det ses ovenfor i designet, er der et trin 1 og et trin 2.

Trin 1 bruger vi til at belyse et bredere samfundsniveau, med andre ord et makroniveau af samfundet, for at kunne drive os ned til trin 2, altså vores interviews.

Disse to trin skal senere bruges i vores analyse, hvor trin 1, som handler om samfundets udvikling inden for diagnoser og beskæftigelsespolitikken ændring, skal bruges til at uddybe trin 2 i forhold til socialrådgiveres rolle og hvordan den påvirkes af samfundets ændring.

6. Metode

I det følgende afsnit vil vi redegøre og argumentere for, de anvendte metoder til besvarelse af problemformuleringen, samt relevans for projektet. Der vil være to afsæt i metodeafsnittet, hvor der vil være en præsentation af dokumenter samt interviews som valgt metode da projektets problemformulering blev besvaret ud fra den kvalitative metode med to tilgange. De to tilgange er henholdsvis relevante dokumenter og interview med rådgivere.

6.1 Kvalitativ metode

Den kvalitative metode var brugbar for os, da vi ville gå i dialog og interagere med den virkelighed, som vi søgte viden for at forstå. Et kendetegn ved den kvalitative metode er, at metoden forsøger at skabe en dybere forståelse for det fænomen, der ønskes undersøgt (Engen & Nielsen, 2022, s. 147-148). Vi vurderede derfor at den kvalitative metode bedst kan besvare den problemformulering vi havde udarbejdet.

Vi vurderede ikke, at det var relevant at bruge den kvantitative metode, da det ikke var hensigtsmæssigt at anvende et spørgeskema. Vi mente ikke at spørgeskemaet var tilstrækkeligt dybdegående til at kunne besvare vores problemformulering (Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, 2018, s. 150).

6.2 Formål

6.2.1 Dokumenter

For at kunne besvare vores problemformulering, vurderede vi, at der skulle indhentes relevante dokumenter. Dokumenterne blev udvalgt for at belyse samfundets udvikling og tendenser, som skulle hjælpe os med at identificere hvilke diskurser der på nuværende tidspunkt er aktuelle og tidligere har været aktuelle. Her kunne lovtekster og politiske tiltag være med til at undersøge og skabe en dybere forståelse for problemformuleringen samt de samfundstendenser der har været over tid. Dokumenterne skulle give os en forståelse for hvordan beskæftigelsesområdet reguleres, her kunne dokumenterne give os en bedre forståelse af ændringerne og tendenserne i samfundet, og hermed også for socialrådgiverens rolle (Schultz, 2020, s. 41)

Dokumenterne skulle derudover være med til at belyse den historiske kontekst, der er i forhold til socialrådgiverens rolle, og for at se hvordan betingelserne og vilkårene har ændret sig over tid.

6.2.2 Interview

Vi valgte desuden at lave to interviews, et med teamlederen for IPS Ung og en socialrådgiver der arbejder med IPS. Vi ville gennem interviewene belyse socialrådgiverens rolle og position med et inde fra perspektiv, for at få deres oplevelser, erfaringer og lignende i arbejdet med IPS som metode og implementeringen af metoden, for at kunne udlede den sociale konstruktion (Ingemann et al., 2018, s. 156-157).

Et af formålene med interviewene var at vi gennem den kvalitative metode ville have en dybere forståelse af hvordan socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen har udviklet sig gennem tiden. Vi var interesserede i at undersøge hvilke samfundsmæssige konstruktioner der er lå til grund for ændringen i beskæftigelsesindsatsen.

Et andet formål ved at afholde et interview var at det kunne give os mulighed for at undersøge hvordan informanterne selv oplevede at målgruppen og samfundet ændre sig over tid. Dertil var vi nysgerrige på hvordan de anvender IPS i forhold til konstruktionen af deres viden, teori og forforståelse. Vi ønskede at forstå hvordan de var blevet kvalificeret og opkvalificeret til at blive IPS-konsulent, da vi var interesseret i hvordan arbejdet med målgruppen udviklede sig i takt med samfundet.

6.3 Udvælgelse af informanter

6.3.1 Teamleder

Grunden til at vi ville interviewe en teamleder var at få et indblik i de konstruktioner der er i beskæftigelsesindsatsen og undersøge om hun kunne belyse samfundets udvikling

Vi var nysgerrige på hvilke svar hun kunne give os, i forhold til IPS-indsatsen, da det er en ny tilgang i et dansk regi, og derfor ville vi gerne have indsigt i hvorfor IPS er blevet implementeret.

6.3.2 Socialrådgiver

Formålet ved at interviewe socialrådgiveren var at få et inde fra perspektiv af hendes opfattelse og viden om rollen som socialrådgiver i beskæftigelsesindsatsen, samt hvordan hun oplever konstruktionen af ændring af tendenser i samfundets i forhold til sin position.

Interviewet var også brugbart i forhold til at hun kunne reflektere over egen praksis i arbejdet med beskæftigelse og IPS samt forståelse af beskæftigelsesindsatsen set i lyset af samfundets udvikling.

6.4 Interviewguide

6.4.1 Udarbejdelse

En interviewguide er en spørgeguide til det interview der skal afholdes (Ingemann et al., 2018, s. 173).

Vi valgte det semistruktureret interview, da vi havde nogle spørgsmål vi gerne ville have svar på, men samtidig var vi også åbne for at høre informanternes egne holdninger og oplevelser for at forstå konstruktionen af samfundet. Da det vurderes at hverken struktureret eller ustruktureret interview var relevant for os at bruge, da formålet ikke nødvendigvis ville blive besvaret med interviewene. Ved det struktureret interview ville vi være bekymret for at relevant information gik tabt da det vurderes, at fokus ville være at stille de spørgsmål der var forberedt og ikke kunne stille opfølgende og uddybende spørgsmål.

Det ustruktureret interview vurderes ikke relevant da det frygtes at vi ikke ville få den relevante information af informanterne hvis ikke der havde været planlagt en spørgeguide på forhånd, og dertil ikke få svar på relevant empiri og viden om den specifikke problemformulering (Ingemann et al., 2018, s. 173-174).

Det semistruktureret interview, gav os som interviewer mulighed for at styre interviewet, samtidig med at informanterne frit kunne besvare spørgsmålene (Ingemann et al., 2018, s. 158).

Det semistrukturerede interview gav mening at bruge ved enkeltinterviews, da informanten havde mulighed for at belyse sine egne holdninger og oplevelser under de spørgsmål der blev stillet (Ingemann et al., 2018, s. 158).

Det semistruktureret interview var relevant, da informanterne kun blev interviewede én gang, og derfor sikres det at alle centrale emner og temaer blev berørt ved det ene interview der blev afholdt med informanten (Ingemann et al., 2018, s. 158).

6.4.2 Interviewguidens opbygning

Opbygningen og strukturen af et semistruktureret interview er speciel (Ingemann et al., 2018, s. 174). Interviewet startede med en briefing, hvor informanterne blev sat ind i formålet med interviewet for at give en forståelse af hvorfor informanterne var blevet udvalgt til at blive interviewet, og hvad der skulle ske. I interviewguiden var et tema om samtykke under briefing, hvor informanterne blev spurgt om samtykke til at interviewet måtte optages samt om informanterne ville anonymiseres i projektet (Ingemann et al., 2018, s. 174-175). Efter briefing startede det egentlige interview hvor spørgsmålene på forhånd var inddelt i større temaer for at skabe struktur og overblik (Ingemann et al., 2018, s. 176).

Interviewet startede med temaet ”Introduktion og baggrundsinformation”, som havde fokus på at afdække informantens baggrund og rolle. Derefter overgår temaet til ”Forståelse af samfundets udvikling” som havde fokus på de aktuelle tendenser i samfundet, samt hvordan tendenserne i beskæftigelsesindsatsen har udviklet sig. Interessen lå også i at undersøge ændringen af socialrådgiverens rolle. Herefter rettes fokus til temaet ”rolleopfattelse”, hvor interessen lå i at undersøge hvordan informanterne opfattede deres rolle og hvordan deres rolle har ændret sig.

Derefter blev opmærksomheden rettet mod temaet ”konstruktion af viden og mening” hvor formålet var at undersøge hvilken viden informanterne tog med sig fra IPS-uddannelsen, samt hvordan de er kvalificeret og om de bliver opkvalificeret som IPS-konsulenter. Under dette tema lå en interesse i at undersøge hvilke paralleller de drager fra IPS-uddannelsen til deres hverdag med borgeren. Til teamlederen var der et tema omhandlende IPS Ung, hvor interessen var at få viden om hvorfor Hjørring Kommune valgte 15-17-årige, som den målgruppe der skulle udvides med i kommunen.

Til sidst var temaet ”interaktion og relation”, som havde fokus på informanternes samarbejde med arbejdsgiver og andre relevante samarbejdspartnere.

Afslutningsvis skete en debriefing hvor interviewet afsluttes. Her var det vigtigt at spørge til om informanten havde noget at tilføje. Der kunne også bruges tid på at opsummere hvad der var blevet sagt i interviewet således informanten kunne godkende forståelsen eller tilføje yderligere til det der er blevet sagt (Ingemann et al., 2018, s. 176).

Afslutningsvist var opmærksomheden på at spørge informanten om de har noget at tilføje eller om der skulle være opstået spørgsmål som de ønskede svar på.

6.4.3 Spørgsmålsformuleringer og spørgeteknikker

Til udarbejdelse af en interviewguide var det relevant at have kendskab til forskellige spørgeteknikker og deres betydning for den empiri der blev genereret. Der findes forskellige måder at formulere spørgsmål på, hvilket giver forskellige svar fra informanten. Ja eller nej spørgsmål giver ikke lige så fyldestgørende svar som hv- spørgsmål. Der lå også et opmærksomhedspunkt i at interviewereren ikke stillede informanten ledende spørgsmål, da det kunne give reliabilitetsproblemer i forhold til informantens svar (Ingemann et al., 2018, s. 179).

I interviewguiden blev der primært gjort brug af indledende/narrative/beskrivende spørgsmål, hvor disse typer spørgsmål har fokus på at give informanten mulighed for selv at beskrive og fortælle om egne oplevelser (Ingemann et al., 2018, s. 180). Formålet med dette var at bruge informanternes egne holdninger og oplevelser til at konstruere viden som kunne bruges til at besvare problemformuleringen.

Der er også gjort brug af opfølgende og uddybende spørgsmål, til at komme i dybden med informanternes svar og fortællinger. Her blev der både stillet opfølgende spørgsmål men også nikket for at få informanterne til at fortælle yderligere.

Under interviewet blev der gjort brug af struktureret spørgsmål, som bruges for at markere et emneskift (Ingemann et al., 2018, s. 180- 181). Disse spørgsmål er brugt hver gang der blev skiftet tema i interviewguiden. Dette skulle gøre det klart for informanten at interviewet gik videre til et andet tema, og hvilket tema for at give informanten en forståelse for hvad emnet handlede om.

6.4.4 Mulige fejlkilder

I udarbejdelsen af interviewguiderne var vi opmærksomme på og kritiske overfor os selv, da det var vigtigt for os at have in mente, at der kunne opstå forhold der kunne påvirke indsamlingen af empirien. Nogle af de mest almindelige fejlkilder, der var opmærksomhed på under udarbejdelsen, var blandt andet på formuleringen af spørgsmålene, som nævnt ovenfor. Herunder var der en opmærksomhed på hvordan spørgsmålene var formuleret og hvordan spørgsmålene blev stillet, for at være sikre på, at der ikke skete misforståelser mellem interviewer og informant, dette blev blandt andet gjort med hv-spørgsmål (Aarhus Universitet, u.d.).

Inden interviewet blev det gjort overvejelser omkring hvordan interviewene skulle foregå. Vi bestræb os på, at interviewene skulle foregå fysisk og ikke telefonisk eller online. Dette vurderede vi var til gavn for os, da der ved et fysisk møde bedre kunne opnås en god relation til informanterne og bedre kunne aflæse kropssprog som ikke kunne lade sig gøre under et telefonisk interview og i mindre grad kunne online (Ingemann et al., 2018, s. 154-155). Dertil gjorde vi os overvejelser om hvordan informationen skulle bearbejdes, hvor vi kom frem til at optage møderne, og informere informanterne herom, for bedst muligt, at kunne vende tilbage til interviewet og derefter transskribere til anvendelse af dataene senere i projektet (Aarhus Universitet, u.d.).

Igennem interviewene var vi opmærksomme på, at den empiri interviewene genererede, var baseret på to personer med forskellige uddannelsesbaggrunde og funktion.

Derudover lå en kritik overfor informanternes viden og ståsted, da de begge var ansatte hos Hjørring Kommune og derfor formodede vi, at de var optaget af at opretholde et positivt selvbillede af kommunen. Et opmærksomhedspunkt var om informanterne fremlagde et retvisende billede af virkningen af IPS i kommunen, for at opretholde deres image (Ingemann et al., 2018, s. 148).

Igennem interviewene var der en opmærksomhed på, at der ikke var et endegyldigt svar til de spørgsmål, der indgik i interviewene, da svarene bar præg af konstruktionen af informantens egne holdninger, forståelser og oplevelser. Derfor var vi opmærksomme på, at der blev kun

interviewede én person, og at det derfor ikke var ensbetydende med, at det er generaliseret viden (Ingemann et al., 2018, s. 151).

Efterfølgende er der kommet en fejlkilde, som omhandler transskriberingen. Da interviewene blev optaget, har det medført at der er ord som kan være svære at høre på optagelsen. Det gør at der er sætninger i vores bilag der er ufærdige, da der mangler ord midt i sætningen. Det kan derfor være svært at transskribere og derfor bliver det svært at læse og forstå disse sætninger.

7. Etiske overvejelser

I det kommende afsnit vil der være etiske overvejelser i forbindelse med fremskaffelse af empiri.

7.1. Etiske overvejelser

Kvalitative forskningsmetoder involverer, at vi som forskere interagerer med de mennesker, som problemstillingen omhandler (Kristiansen, 2007, s. 226). Det sås derfor relevant at lave interviews med IPS-konsulenter der enten sidder med IPS eller har en anden form for viden indenfor IPS.

Derfor gjorde vi os nogle overvejelser til hvordan vi bedst tilrettelagde interviewet, for at informanterne ikke led overlast, da der kan være nogle etiske udfordringer i forbindelse med udførelsen af feltarbejdet. Denne overvejelse gjorde vi os da relationen mellem forsker og informanter er dynamisk, da forskeren kommer tæt på andre mennesker og ofte er forskningsprocessen præget af uforudsigelighed, brud og skrift (Kristiansen, 2007, s. 226).

I feltarbejdet arbejder forskeren sammen med informanterne i en dynamisk relation, det vil sige at forskeren og informanterne påvirker hinanden i processen (Kristiansen, 2007, s. 227).

I rollen som forsker forsøges der at komme tæt på hvordan NEET-gruppen er konstrueret ud fra samfundsmæssige betingelser. Måden hvorpå vi ville gøre dette var fra et socialrådgiversperspektiv, formålet er at få en forståelse af hvordan socialrådgiverens opfatter de konstruktioner der sker i samfundet gennem interaktioner med målgruppen (Kristiansen, 2007, s. 226).

Der nævnes ovenfor at feltforskning til tider er uforudsigelig, derfor kan forskningsprojektet ændre retning eller vinkel undervejs, da der kan komme mere viden indenfor feltet undervejs (Kristiansen, 2007, s. 227). Dette oplevede vi da vi kontaktede mulige informanter, da der ikke var nogen socialrådgiver der arbejder med IPS Ung i Hjørring, som var vores tidligere målgruppe. Ud fra denne uforudsigelighed ændrede vi vinkel og dermed udvidede vores målgruppe til IPS-kandidater mellem 15-29-årige.

Som forsker stilles der spørgsmål til hvordan informanten oplever og observerer deres virkelighed. Under denne proces kan der knyttes nogle etiske problemstillinger og overvejelser til forskningsprocessen (Kristiansen, 2007, s. 226).

I forhold til sensitiv information, kan det være begrænset hvilke etiske overvejelser der berøres i forhold til forskningsprocessen, da udgangspunktet var et samfundsmæssigt perspektiv, og derved ikke noget der kunne påvirke den enkelte borger (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2002, s. 1).

Nogle af de etiske overvejelser vi gjorde os, var blandt andet hvordan vi udførte indsamlingen af vores oplysninger. Hertil menes hvordan der indhentes samtykke til at inddrage informanterne (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2002, s. 3-4). Måden dette blev gjort på, var blandt andet ved at give informanterne en briefing omkring formålet med interviewet var, og herunder spurgte vi om samtykke til at optage interviewet, til formål for senere at kunne transskribere, og senere hen anvende deres udtagelser i projektet. En anden overvejelse var i forbindelse med anonymitet, hvorved informanterne kunne anonymiseres, hvis de ikke ønskede at stå frem med navne (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2002, s. 3-4).

Vi gjorde os nogle overvejelser, i forhold til hvordan mødet skulle optages, grundet Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) med senere ændringer (GDPR).

Da vi skulle optage interviewet, gjorde vi os overvejelser, hvor vi som dataansvarlige har pligt til at opbevarer denne data sikkert og fortroligt. Derfor valgte vi ikke at anvende vores telefon, grundet vi ikke mente, at der var nok sikkerhed over at opbevare oplysningerne her, jf. GDPR art. 5 stk. 1 nr. f. Vi gjorde os nogle overvejelser og valgte at anvende Microsoft Teams, der havde en optagefunktion, hvorved, at Teams destruere optagelsen efter 60 dage, så dette er i overensstemmelse med GDPR art. 5.

8. Analysestrategi

I følgende afsnit præsenteres hvordan kommende analyse vil se ud. Dette gøres gennem den abduktive tilgang samt anvendes en kritisk diskursanalyse model.

8.1 Abduktiv tilgang

Igennem projektet, anvendes den abduktive tilgang, som en analysestrategi, hvor der veksles imellem empiridrevne fortolkninger og begrebsudvikling grundlagt i teori. Derfor vil analysen udfolde sig som en dialog mellem teori og data. På denne måde har empirien en betydning for teorivalget, men samtidig hjælper teorien os med at fortolke og perspektivere vores empiriske fund (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 11).

Der blev taget udgangspunkt i den abduktive tilgang, for ikke at lade teorivalget blive styrende i forhold til udarbejdelsen af interviewguiden og andre relevante datasæt heriblandt relevante dokumenter på baggrund af problemformuleringen.

Formålet med interviewguiden var at lade problemformuleringen være det styrende element for interviewene og spørgsmålene. Formålet med dette var at vælge teori efter interviewene med informanterne, for at det empiriske materiale kunne danne baggrund for problemstillingen og herefter finde relevante teorier der kunne tage afsæt i det empiriske materiale (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 11).

Det vurderes at hvis der udvælges en teori for interviewene fandt sted ville dette blive et styrende element. Derfor skulle den genererede empiri fra interviewene i stedet hjælp med at finde brugbar teori der kunne besvare problemformuleringen ved hjælp af mønstre, udsagn og konstruktioner, uden at have en forudgående hypotese. Forstået på den måde at den teoretiske viden og vores forforståelser er noget vi vil udforske og konstruere begreber med, hvorfor

den abduktive tilgang var passende i vores tilfælde. Den abduktive tilgang gjorde vores viden, herunder forforståelser og teoretisk viden nuanceret og fleksibelt i samarbejde med den genererede empiri (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s. 11-12).

8.2 Diskursanalyse

Tidligere er der redegjort for at projektet tager udgangspunkt i den socialkonstruktivistiske tilgang, så for at kunne analysere de tendenser og diskuser, der har og er i samfundet, giver det mening for os at gøre brug af en diskursanalyse.

Et socialt problem skabes af samfundet og påvirkes af de nuværende normer og værdier, der er i samfundet (Bundesen, 2015, s. 24). Derfor ses det relevant at undersøge hvordan synet på sociale problemer udvikler sig over tid og hvordan det sociale arbejde påvirkes i takt med de sociale problemer. Dette gøres gennem analyse af relevante dokumenter.

Centralt i diskursanalysen er forholdet mellem sprog, verden og forestillingen om sprog og betydningen heraf som noget, der konstrueres af den sociale verden. Diskursanalyser tager derfor udgangspunkt i at sprog og tale aldrig er en neutral repræsentation af verden (Egholm, 2014, s. 156).

I diskursanalysen findes betydningen på tekstens eget niveau og gennem den måde, hvorpå ord, begreber og tematik står i relation til hinanden både i den specifikke tekst og i det generelle tekstunivers, den specifikke tekst indgår i (Egholm, 2014, s. 157-158).

8.2.1 Kritisk diskursanalyse model

I diskursanalysen anvendes Norman Faircloughs tredimensionelle model. Fairclough er en anerkendt britisk lingvist og diskursanalytiker (Jensen, 2012, s. 7).

Fairclough har lavet en tredimensionel model i forsøg på at sammensætte tre analytiske traditioner, som er uundværlig for at kunne lave en diskursanalyse (Fairclough, 1992, s. 72). De tre traditioner er henholdsvis tæt tekst- og sproganalyse tradition indenfor lingvistik, den makrosociologiske tradition for at analysere sociale praksis i tilknytning med sociale strukturer og den makrosociologiske tradition, for at se på social praksis som noget,

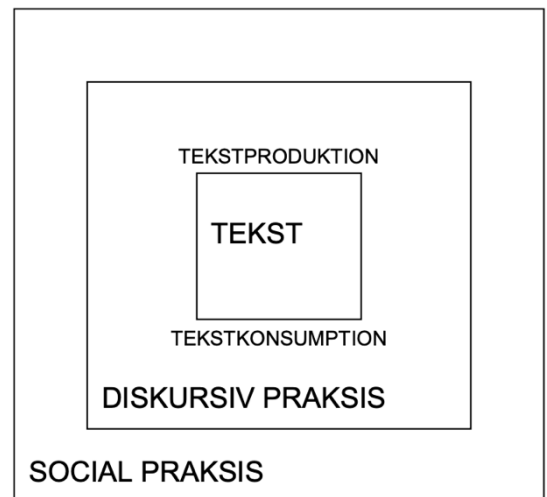
mennesker aktivt producerer og tilskriver mening på baggrund af fælles *common sense*-procedurer (Fairclough, 1992, s. 72).

De tre dimensioner fremgår af modellen til højre.

Der er tre dimensioner i den tredimensionelle model, som er en analytisk ramme model.

Den første dimension omhandler tekst, som indeholder tale, skrift, billede eller blanding af det sproglige og det visuelle. Den næste dimension omhandler den diskursiv praksis, denne dimension indebærer produktion og konsumptionsprocesser, der er forbundet med teksten.

Den sidste dimension omhandler social praksis, som kigger på den bredere sociale praksis, heri ligger den kommunikative begivenhed, som er en del af den sociale praksis (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 80).

(Fig. fra Winther Jørgensen og Phillips, 1999, s. 81)

Når der beskæftiges med tekst og dennes egenskaber, beskæftiger man sig også automatisk med produktions- og konsumptionsprocesser, altså den diskursive praksis og omvendt (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 80-81).

I Faircloughs model udgør tekst og diskursiv praksis to forskellige dimensioner, og skal derfor adskilles. Her mener Fairclough at når man analyserer den diskursive praksis, at tekstforfattere trækker på nuværende diskurser til at lave en tekst, og at modtageren også anvender eksisterende diskurser under konsumtion og fortolkning af teksten (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 81).

De tre dimensioner har hver deres betydning, hvor vi vil starte med at redegøre for den første dimension, tekst.

Tekst i modellen skal forstås som et fokus på de formelle teksttræk, det vil sige grammatik, vokabular og sammenhæng mellem sætninger. Her mener Fairclough at disse træk er med til at konstruerer diskurser og generer lingvistik, som fører os til den anden dimension, diskursiv praksis. Forholdet mellem teksterne og den sociale praksis formidles gennem den diskursive

praksis. Her vil vi eksempelvis belyse hvordan beskæftigelsespolitikken (tekster) og socialrådgiverens råderum og rammer (den sociale praksis) formidles gennem den diskursive praksis, altså måden hvorpå beskæftigelsespolitikken bliver forstået og anvendt, og herpå hvordan det påvirker socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen. Det betyder, at tekster former og formes af den diskursive praksis, som formes og former den sociale praksis. Samtidig påvirker teksten både produktions- og konsumptionsprocessen. De diskurser og genrer, der genereres, har en bestemt lingvistisk opbygning, som påvirker både produktion og konsumption af teksten. Derfor indebærer analysen af en kommunikativ begivenhed derfor analyse af følgende aspekter:

- *"diskurser og genrer, som artikuleres i produktionen og konsumptionen af teksten (den diskursiv praksis' niveau);*
- *deres lingvistiske opbygning (tekst-niveau); og*
- *overvejelser omkring hvorvidt den diskursive praksis reproducerer eller omstrukturerer den eksisterende diskursorden, og hvilke konsekvenser det har for den bredere sociale praksis (den sociale praksis' niveau)."* (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 82).

Den tredimensionelle model vil vi anvende i analysen til at lave en diskursanalyse af samfundets udvikling indenfor beskæftigelse. Formålet med at anvende den tredimensionelle model er for at få en forståelse af hvordan samfundet er under konstant forandring og hvordan forholdet mellem tekst, diskursiv praksis og social praksis påvirker hinanden gensidigt.

Anvendelsen af Faircloughs model er med til at belyse de forbindelser der er mellem politik (tekst), interview (diskursiv praksis) og på et bredere plan samfundet (sociale strukturer), dette gøres for at forstå hvordan socialrådgiverens rolle er indlejret i samfundets udvikling og hvordan diverse aspekter påvirkes.

8.3 Interviews

Formålet med at interviewe henholdsvis en teamleder og en socialrådgiver i Hjørring Kommune er for at kunne anvende det datasæt, der kom ud af interviewene for at kunne

analysere yderligere. Formålet med dette var blandt andet at transskribere interviewene og kunne bruge den data interviewene genererede til at få en forståelse af hvordan de oplevelser og opfattelser der er i socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen, konstrueres og se hvilken relation de har til samfundets udvikling. Dette er med til at give en mere nuanceret forståelse af problemformuleringen. Vi vil analysere, med udgangspunkt i den empiri der genereres igennem interviewene, på hvordan informanterne ser ændringer i socialrådgiverens rolle i takt med samfundets udvikling og strukturelle ændringer.

9. Teorivalg

I dette afsnit præsenteres relevante teorier, som senere anvendes i analysen, til at belyse socialrådgiverens rolle og samfundet ud fra et makroperspektiv.

9.1 Street-level bureaucracy

Michael Lipsky er kendt for sin bog om street-level bureaucracy fra 1980 (Christensen A. B., 2021, s. 9).

Udviklingen af velfærdsstaten har medført en lang række professioner, så indsatserne leveres af professionelt uddannede. Politisk teori har interesseret sig for implementeringen af politik, og om reformerne giver de ønskede politiske resultater. I socialt arbejde har man interesseret sig for hvordan socialt arbejde udøves i praksis, samt forbedres (Christensen A. B., 2021, s. 13).

Street-level perspektivet giver et særligt blik på frontmedarbejderen, hvor fokus er på frontmedarbejderens møde med borgeren og leveringen af indsatsen til borgeren under de givne betingelser, herunder de organisatoriske, der sætter ramme for arbejdet (Christensen A. B., 2021, s. 13).

Lipskys teori om street-level bureaucracy handler om organisationer der udmønter politik, hvor frontarbejderen har direkte borgerkontakt, herunder vil vi se på socialrådgivere. På tværs af en lang række servicefelter er der nogle genkendelige strukturer for street-level bureaucracy. Bureaukrater indgår på den ene side i en organisatorisk sammenhæng og på den anden side i frontlinjen på gadeplan. Det er kombinationen af de regler der udspringer af den

bureaukratiske organisation og frontmedarbejderens handlinger, der opsummerer street-level bureaucracy (Christensen A. B., 2021, s. 14).

Frontlinjen er politisk. Borgeren møder ofte først politik, når politikken afleveres fra frontmedarbejder til borger. Genstandsfeltet er den yderste kæde, når det handler om implementering, hvor politik afleveres til borgeren af frontmedarbejderen, derfor spiller frontmedarbejderen en politisk rolle (Christensen A. B., 2021, s. 15).

Street-level bureaucracy bruges til at belyse hvordan politikken påvirker organisationen hvor socialrådgiveren indgår. Dette gøres gennem analyse af udviklingen af beskæftigelsespolitik og lovgivningen til at se hvordan dette påvirker frontarbejdets arbejde, herunder socialrådgiverens rolle. Derefter ses på hvordan disse ændringer påvirker socialrådgiverens møde med borgeren, hvor rådgiveren videregiver politikken.

Måden hvorpå dette bruges er gennem analysen, hvor vi vil se på hvordan socialrådgiveren fastholder de politiske ønsker, i mødet med borgeren. Hertil hvordan arbejdet som socialrådgiver er, og hvordan politikken påvirker socialrådgiverens rolle, i mødet med borgeren.

9.2 Samfundets konstruktion

Et andet teoretisk udgangspunkt for vores problemstilling er Zygmunt Baumans tanker om mennesker som forbruger af samfundet (Petersen b, 2015, s. 65).

Bauman er en anerkendt sociolog, og anerkendt for sit teoretiske arbejde, som foretager analyser af fortid, nutid og mulig fremtid. Dertil er han også anerkendt for sin kritiske fortolkning af samtiden (Jacobsen, 2004, s. 13-15).

Baumans forfatterskab indeholder fire overordnet faser, hvor vi vil gøre brug af den sidste fase, også kaldet *den mosaikagtige fase*, hvor Bauman genbruger tidligere tanker, men udbreder disse tanker til andre temaer og sammenhænge (Jacobsen, 2004, s. 20-22).

I *de senere års mosaik* er Bauman optaget af formelle politiske forhold herunder nationalstaten, politikken betydning og formelle rettigheder, samtidig blev sociologiens rolle genovervejet som følge af de samfundsændringer, der har fundet sted (Jacobsen, 2004, s. 255).

Vi vil anvende Bauman til at forstå de politiske forhold der er i beskæftigelsesindsatsen og betydningen heraf.

Bauman har i sin bog *Wasted Lives* (Forspildte liv), introduceret begrebet *Waste* (affald). Bauman bruger metaforen om ”affald” på mennesker og deres funktion i samfundslivet. Her beskriver han hvordan moderniteten har udviklet sig til at generere mere menneskeligt affald og spild, som aldrig kan integreres i produktionsprocessen (Jacobsen, 2004, s. 308-309). Når Bauman bruger metaforen, er det i forbindelse med hans pointe om, at modernitetens primære formål har været at konstruere en normativ orden, der understøtter forestillingen om et samfund som det ideelt burde se ud. Ifølge Bauman er moderniteten kendetegnet ved ideen om, at verden faktisk kan ændres, hvad enten det drejer sig om naturen, kulturen eller traditionerne. Det perspektiv, som moderne historie handler om, er under konstant forandring mod det nye og bedre, herunder fremskridt. Dette kræver vedvarende design, som Bauman påpeger (Petersen b, 2015, s. 65).

I bogen videreført ideen om sine centrale begreber herunder moderniteten, den flydende modernitet, forbruger samfundet, de fragmenterede livsforløb og de udstødte (Jacobsen, 2004, s. 308).

Vi vil anvende teorien til at belyse hvordan de udstødte, som i vores tilfælde er borgere i NEET-gruppen, kan have en betydelig rolle i samfundet.

Her vil vi belyse hvordan samfundet bliver konstrueret og hvordan der sker en opdeling i samfundet, mellem ’det normale’ og ’det defekte’, hvor det defekte betragtes som værende affald eller afvigelser i forhold til den standard der er opstillet i samfundet (Petersen b, 2015, s. 66-67).

Ifølge Baumans har stater historisk været den primære myndighed, der bedømmer og definerer hvad der anses for defekt. Stater har gjort krav på retten til at være de autoritative ledere i forhold til fastlæggelsen mellem orden og uorden, inklusion og eksklusion og legitimt (brugbart) produkt og affald (Petersen b, 2015, s. 67).

I gennem projektet vil der blive set på IPS som en metode, der skal sikre inklusion på arbejdsmarkedet, dette skal gøre NEET-gruppen til et brugbart produkt og i stedet for 'affald'. Gennem analysen vil der være gennemgang af samfundets konstruktion og udvikling ud fra Baumans teori om *forspildt liv*, dog vil måden teorien anvendes på være i form af Baumans tilgang til samfundet, og derved analysere på et markoniveau. Det analytiske felt handler om hvordan samfundet kan analyseres ud fra konstruktionen mellem orden og uorden samt bruge dette til at se på samfundets udvikling gennem tid. Dette gøres gennem diskursanalysen hvor der bruges beskæftigelsespolitik og ændringen af lovgivningen til at analysere hvordan lovgivningen og beskæftigelsespolitikken ændres til at producere brugbart produkt og dermed mindske 'affald'. Der vil dog være tilfælde hvor der betegnelsen 'afvigelse' anvendes, fordi der ses på en bestemt adfærd der er i samfundet, indenfor den valgte målgruppe.

9.3 Krydspres

Et andet perspektiv af Lipsky er krydspres.

Teorien fremhæver, at frontmedarbejdere står i et krydspres. Krydspreset kommer af, at der er begrænsede ressourcer til at udføre arbejdet, samtidig med at borgernes forventninger til service er omfattende. Ofte vil efterspørgslen efter service overstige udbuddet, derfor opstår et krydspres mellem de rammer, systemet tilbyder, og de forventninger, borgeren stiller til frontmedarbejderen (Christensen A. B., 2021, s. 18).

At forstå street-level-organisationer og mønstre i praksis handler således om at forstå de rutiner som organisationen danner, samt hvordan medarbejdere copes med krydspreset (Christensen A. B., 2021, s. 19).

Teorien bruges til at analysere hvordan socialrådgiveren oplever beskæftigelsessystemet og de forventninger samfundet stiller til socialrådgiveren. Interviewene der er genereret vil bruges til at undersøge hvordan dette krydspres kommer til udtryk i praksis, med udgangspunkt i IPS-konsulenternes rolle i Hjørring Kommune.

10. Analyse

I dette afsnit påbegynder analysen.

Analysen er opdelt i to, hvorved der vil være en kort præsentation af anvendte dokumenter, herefter kommer diskursanalysen og til slut analyse med informanter.

10.1 Præsentation af dokumenter

I diskursanalysen vil der analyseres dokumenter.

Dette gøres til formål for at undersøge hvordan samfundet er og har udviklet sig, formålet med at inddrage dokumenter i dette sammenhæng er for at kunne få en forståelse af konstruktionen af hvordan samfundet har ændret sig og forsat ændre sig.

10.1.1 Beskæftigelsespolitik

For at finde frem til hvilke ændringer der er sket i samfundet og hvordan dette har påvirket socialrådgiverens rolle i forhold til beskæftigelsesindsatsen, er det relevant at undersøge hvilke politiske tiltag og reformer der har været og er med til at forme beskæftigelsesindsatsen.

Derfor var det relevant at søge efter politiske dokumenter der handler om beskæftigelse, her kom vi frem til at Regeringen i 2014 udgav et dokument som hedder "Ligeværd-nyt fokus for mennesker med psykiske lidelser". Dokumentet er en langsigtet plan for at få mennesker med psykiske lidelser ud på arbejdsmarkedet. Et andet dokument vi fandt frem til ved denne søgning, var et debatindlæg fra Altinget, som hedder "Regeringens planer for beskæftigelsesindsatsen kræver et paradigmeskift". Dette debatindlæg handler om at den nuværende regering vil spare i beskæftigelsesindsatsen, herunder på jobcentre.

Et tredje politisk dokument der var relevant at undersøge, var et dokument fra Indenrigs- og sundhedsministeriet som hedder "kommunalreformen-de politiske aftaler", handler om strukturreformen, da strukturreformen indførte jobcentre som vi kender dem i dag.

10.1.2 Lovgivning

Empiri om lovgivningen er fundet i litteratur fra en tidligere forelæsning i bogen "socialpolitik".

10.1.3 Psykiatri

Kapitlet: *diagnoser som designet orden: depression i præstationssamfundet.*, fra antologien: *Diagnoser – perspektiv, kritik og diskussion*. Antologien blev udgivet i 2015 og er 1. udgave. Redaktionen er Svend Brinkmann og Anders Petersen.

Kapitlet vi har taget udgangspunkt i, er skrevet af Anders Petersen, som er lektor i sociologi ved Aalborg Universitet.

Vi har valgt at inddrage dette kapitel, da kapitlet giver en forståelse af konstruktionen af diagnoser i samfundet. Dette ser vi værende relevant, i forbindelse med IPS, da diagnoser kan være med til at påvirke socialrådgiverens arbejde, i forhold til NEET-gruppen.

Kapitlet analyserer samfundet ud fra Zygmunt Baumanns tankegang om *forspildt liv*, og er med til at give en forståelse af konstruktionen af samfundet. Dette bliver beskrevet ud fra, at det er staterne, der er med til at påvirke samfundets forståelse af normer og værdier.

Måden hvorpå vi fandt denne bog var i forbindelse med opstarten af litteratursøgning, da problemformuleringen var anderledes end hvad den er nu, hvor fokus var på ADHD. Da vi søgte viden om emnet fandt vi en artikel lavet af forfatteren som hedder ”Omkring diagnosekulturen – depression som seismograf for samtiden”. I samme litteratursøgning kom vi ind på det norske tidsskrift for psykologi, der ledte os til bogen.

10.1.4 Socialrådgiverens rolle

For at kunne få en dybere forståelse af vores problemformulering, er det relevant for os at finde dokumenter, der kan være behjælpelig med at se dybere på socialrådgiverens rolle heriblandt. Ved at få en forståelse for hvordan samfundet konstrueres, kan dette hjælpe os med at se på socialrådgiverens rolle og hvordan en udsat målgruppe kan få bedre hjælp.

Måden hvorpå vi fik en bedre forståelse af socialrådgiverens rolle var fra kapitlet: *Profession og socialt arbejde* fra antologien: ”Socialrådgivning og socialt arbejde”. Antologien blev udgivet i 2016 og er 3. udgave. Redaktionen er Rikke Posborg, Helle Nørrelykke & Helle Antczak.

Kapitlet er skrevet af Helle Johansen, som er uddannelsesleder på socialrådgiveruddannelsen på Metropol i København. Hun har en ph.d. i statskundskab.

Kapitlet blev udvalgt, da det giver en dybdegående historisk baggrund indenfor de aktuelle udfordringer der er indenfor socialt arbejde og socialrådgivning. Det er derfor afgørende at inddrage relevant viden i forsøg på at forstå den historiske udvikling i socialrådgiverens rolle og hvordan de aktuelle udfordringer der er.

I kapitlet beskriver Johansen hvad der karakteriserer velfærdsprofessioner, herunder socialrådgivere, professionsteori og professionsudvikling. Hertil kommer Johansen også ind på udviklingen der er sket indenfor velfærdsområdet, og hvordan det sociale arbejde bliver påvirket i en bestemt velfærdsstatslig kontekst, der i høj grad sætter rammerne og råderum for professionernes funktioner, hvor der nogle gange sker uenigheder mellem professionernes faglighed og etik.

Dokumenterne er udvalgt på baggrund af at kunne lave en diskursanalyse, for at se på hvordan samfundet har udviklet sig. Formålet med dette kapitel var at se på udviklingen i det sociale arbejde og velfærdsprofessionen. Bogen er valgt ud fra, at det er en grundbog, hvorfor det var nærliggende at se om der var noget brugbart heri.

10.1.5 Beskæftigelsesområdets udvikling

Det næste dokument vi har anvendt, er fra en antologi er kapitlet: *Beskæftigelsesområdet og socialt arbejde*, fra antologien: Socialrådgivning og socialt arbejde. Antologien blev udgivet i 2016 og er 3. udgave. Redaktionen er Rikke Posborg, Helle Nørrelykke & Helle Antczak. Kapitlet er skrevet af Louise Hansen, som er uddannet socialrådgiver, og har en kandidatuddannelse i pædagogisk antropologi, og arbejder nu som underviser indenfor beskæftigelse.

Vi har valgt at inddrage dette kapitel, da kapitlet giver en forståelse af samspillet mellem beskæftigelsesområdet og socialt arbejde. Vi har inkluderet dette kapitel fra antologien, for at

belyse ændringerne i beskæftigelsespolitikken, og for at se hvilken betydning det har for socialrådgiverens felt og råderum.

Dette er vigtigt for os, i forhold til at lave nedslag i hvordan samfundets konstruktion tidligere har set ud, og hvordan det ser ud nu.

I kapitlet beskriver Hansen hvordan det beskæftigende sociale arbejde er kendetegnet ved dets konstante forandring, grundet tilknytningen til andre dele samfundet, her menes udviklingen på arbejdsmarkedet både nationalt og internationalt. Hansen kommer ind på de mange forskellige målgrupper der er i jobcentre, og hvordan ledighed kommer i en kort eller længere periode. Udover dette belyser Hansen også hvordan socialrådgiverens felt bliver påvirket i forhold til krav om fremgangsmåder, hvilket har en betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis.

Dokumentet er udvalgt på baggrund af at kunne lave en diskursanalyse, for at se på hvordan samfundet har udviklet sig. Formålet med dette kapitel var at se på udviklingen indenfor beskæftigelse.

Bogen er valgt ud fra, at det er en grundbog, hvorfor det var nærliggende at se om der var noget brugbart heri.

10.2 Diskursanalyse

I følgende afsnit påbegynder diskursanalysen, hvor der vil være nedslag i ændringer i samfundet, herunder vil vi belyse ændringer i beskæftigelse, ændringer i lovgivning, diskurser i psykiatrien og socialrådgiverens rolle. Der vil blive analyseret ud fra Faircloughs tredimensionelle model.

10.2.1 Beskæftigelsespolitikens udvikling

Da frontmedarbejderen påvirkes af den offentlige politik, er det relevant for os at undersøge, hvilke politiske beslutninger og reformer der ligger bag ved den nuværende beskæftigelsesindsats.

Frontmedarbejderen er ifølge street-level bureaucracy formidler mellem borger og politik. Det er frontarbejderen, der omsætter politikken til praksis, hvor borgeren møder den relevante politik. Politikken sætter rammer for organisationen som sætter rammer for frontarbejderen i mødet med borgeren (Christensen A. B., 2021, s. 15).

10.2.2 'Welfare' til 'workfare'

Samfundet i 70'erne og 80'erne var præget af økonomiske kriser, som ramte beskæftigelsen hårdt. På baggrund af denne krise skete der forandringer i menneskesynet, da synet gik fra en grundlæggende forandring i forståelse mellem offentlig forsørgelse og krav om offentlig deltagelse i jobsøgning og aktivering. Forandringen sker i arbejdsmarkedspolitikken hvor der sker et skift fra "welfare", hvor passiv forsørgelse dominerer, hen imod en "workfare"-tradition, hvor der er krav om aktivering hvis man modtager offentlig forsørgelse (Hansen, 2016, s. 398).

Ved at der sker en forandring i opfattelsen af arbejdsløshed sker der et skift i menneskesynet, dette afspejler hvordan socialpolitik bliver påvirket af det omgivende samfund, som har betydning for hvordan socialrådgiverens rolle bliver konstrueret på baggrund af hvad der afspejler den viden der er i samfundet på det gældende tidspunkt.

10.2.3 New Public Management

Grundet de forskellige skift i 80'erne og 90'erne er den offentlige sektor under forandring, så der sker en modernisering. Derved overgår den offentlige sektor til et nyt ledelseselement, New Public Management (NPM), som indfører nye ledelsesprincipper i den offentlige sektor, denne inspirationskilde kommer fra den private sektor (Johansen, 2016, s. 60-62).

10.2.4 Metodefrihed

Op igennem 90'erne og 00'erne skete der endnu et skift i beskæftigelsespolitikken, hvor der var politisk opbakning til at fastholde sammenhæng mellem rettigheder og pligter. Forandringerne og udviklingen i samfundet har gjort beskæftigelsesområdet til en vedvarende debat, som resulterer i justeringer i form af reformer og lovgivningsmæssige justeringer. I takt med disse forandringer i samfundet er der også sket en ændring af metodefriheden for socialrådgiveren, da der er begyndt at ske en standardisering af metoder i det sociale arbejde.

Standardiseringerne skal være med til at evaluere resultatet af det sociale arbejde (Hansen, 2016, s. 398).

Det sociale arbejde på beskæftigelsesområdet har ændret karakter, dette er sket på baggrund af reformer og ændringer på arbejdsområdet, som har været med til at ændre socialrådgiverens arbejdsopgaver. Ændringerne i arbejdsopgaverne kan ses i tæt sammenhæng med udvikling af samfundet og heriblandt udviklingen på arbejdsmarkedet (Hansen, 2016, s. 396-397).

10.2.5 Strukturreformen

Den 1. januar 2007 trådte kommunalreformen, strukturreformen, i kraft. Reformen betød, at der skete markante ændringer for den organisatoriske struktur og opgavefordelingen i den offentlige sektor i Danmark. 271 kommuner blev til 98 store kommuner, og 14 amter blev nedlagt og i stedet blev der skabt fem regioner (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, u.d.).

Kommunalreformen har dannet ramme for en stærk offentlig sektor, der kan tage fremtidens udfordringer op. Et af målene med kommunalreformen var at skabe kommuner, der er præget af en stor faglig og økonomisk bæredygtighed. Det betød, at de nye store kommuner kunne varetage nye og vigtige opgaver. De nye store kommuner blev borgerens indgang til den offentlige sektor. Med kommunalreformen blev den offentlige service rykket tættere på borgerne (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2004, s. 6).

Kommunerne fik ansvaret for at løse langt de fleste velfærdsopgaver. Der var politisk enighed om at overføre en række opgaver fra amterne til kommunerne, som i og med, at de bliver større, vil være i stand til at løse flere opgaver. Ud fra aftalen om Strukturreformen var der politisk enighed om kommunerne skulle have en større rolle, herunder valgte man at etablere jobcenteret som vi kender det i dag. Ved at der skete en ændring i organisering af kommunerne og opgaverne blev fordelt, kom der derfor et nyt beskæftigelsessystem. Det nye beskæftigelsessystem gav borgere og virksomheder med behov for hjælp og service, én indgang til beskæftigelsesindsatsen ved at implementere jobcenteret. Dermed blev det

jobcentrets opgave at varetage borgere med behov for støtte og hjælp ud i forsørgelse (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2004, s. 7).

Denne politiske reform indfører et jobcenter og et nyt beskæftigelsessystem. Jobcenteret skulle give borgeren én indgang til beskæftigelsessystem, det kan derfor antages at borgeren fik nemmere ved at opsøge beskæftigelsesindsatser. Ved at kommunerne fik ansvaret for velfærdsopgaverne havde det en betydning for beskæftigelsesindsatsen. Det kan udledes, at socialrådgiverens rolle og opgaver nu bliver håndtering af anderledes opgaver, og nu er involveret mere i beskæftigelsesprocessen, sammen med borgeren.

Denne reform fik betydning for socialrådgiverens rolle, da der skete en ændring i hvordan arbejdet var organiseret. Socialrådgiverens rolle ændrede sig for at denne service skulle komme tættere på borgeren.

10.2.6 Velfærdsministeriet og beskæftigelsesministeriet

En anden ændring der skete i 2007, var at Fogh Rasmussen-regeringen kom til, hvor Socialministeriet blev nedlagt og blev erstattet med Velfærdsministeriet samt Beskæftigelsesministeriet blev dannet, herunder skete der også strukturelle forandringer i form af der blev etableret regionale jobcentre. Her ses altså en nyorientering indenfor politik, hvilket indikerer, at der sker et paradigmeskift, som sammensmelter social- og beskæftigelsespolitikken. Denne sammen smeltning ses ved at aktivlinjen indføres, da den er en central del af beskæftigelsespolitikken. Aktivlinjens fokus er at arbejde ses som løsning på alt, uanset om borgere har alvorlige sociale problemer i kombination med ledighed (Johansen, 2016, s. 63-64).

Ud fra ovenstående laves der en analyse ud fra Norman Faircloughs tredimensionelle model, som skal være med til at forstå hvordan sprogbruget former og påvirker samfundsmæssige strukturer og magtrelationer. Der vil være en gennemgang af de tre dimensioner og deres virkning på socialrådgiverens arbejde og felt i nedenstående afsnit.

Tekst omhandler selve teksten og dens elementer. Der ses et navneskifte fra "Socialministeriet" til "Beskæftigelsesministeriet", dette navneskift ser vi som værende

symbolsk og indikerer en betydningsfuld politisk ændring, og hvordan politik styres. Rent sprogmæssigt ændres ”social” til ”beskæftigelses”, hvor vi udleder, at der sker en ændring i menneskesynet i forhold til at jobcentrene integreres, at der kommer fokus på borgerne, skal i beskæftigelse.

Derudover sker der en strukturel forandring, dette ses ved oprettelsen af Beskæftigelsesministeriet samt oprettelse af regionale jobcentre, disse faktorer indikerer at beskæftigelsespolitikken bliver omorganiseret.

Den næste praksis er den diskursive praksis, som omhandler sprog, og hvordan sproget er med til at forme og konstruere diskurser.

Her fremhæves diskursen om ”aktivlinjen”. Dette er til formål, fordi her ses arbejde som en universal løsning på alle problemer, uanset om borgeren står overfor andre sociale problemer. Problemet med denne tankegang er at det er beskæftigelsespolitikken kommer til at bestemme over socialpolitikken.

Der vil nu blive bygge videre på den diskursive praksis, dog forsætter tankegangen med udgangspunkt i Baumans teori *forspildt liv*. Formålet med at anvende teorien er for at forstå hvordan kulturen påvirker samfundets konstruktion.

Ved at der var et fokus på aktivlinjen, ses der et sammenhæng mellem den måde politikken blev ført på, og modernitets opfattelse. Dette skal forstås som at i den optik var overbevist om, at hvis produktiviteten blev øget, at det ville føre til mindre menneskeligt affald, i form af arbejdsløshed (Jacobsen, 2004, s. 310).

Den tidligere solide modernitet, der stadig er til stede i nutidens samfund på en skyggeagtig forstand, producerede også sit eget affald. Dette ses ved den tidligere epokes problem var hovedsageligt at bekæmpe det primære problem, som var midlertidigt arbejdsløshed.

Løsningen her var at tilbyde mulighed for mobilisering af befolkningsgruppen, for at afhjælpe deres situationen midlertidigt. Problemet i denne tilgang til den flydende modernitet var at finde en permanent løsning på ’overflødige mennesker’, der ikke stod til nogensinde at finde beskæftigelse (Jacobsen, 2004, s. 310).

Menneskers overflødighed skyldes, som altid, at der er flere mennesker til rådighed end i forhold til de funktioner, der skal udfyldes i samfundet, og der er i den sammenhæng i nutidens efterspørgselsorienterede politik ingen redning eller løsning for 'de overflødige'. Ifølge Bauman er der forskel mellem midlertidig arbejdsløshed og permanent overflødighed (Jacobsen, 2004, s. 310). Denne forskel bliver også belyst i problemfeltet, hvor det beskrives, at det ikke er at problematisk at være en del af NEET-gruppen i en kortere periode, men at risici først opstår, når borgere forbliver i målgruppen.

Ved at aktivlinjen bliver dette universelle svar ser vi et magtperspektiv, hvor staten er med til at fastholde en bestemt form for orden i samfundet (Petersen b, 2015, s. 67).

Denne orden som staten er med til at styrer os tilbage til Faircloughs tredimensionelle model, der fører os videre ind den sociale praksis, hvor vi vil se på hvordan diskurser og politik påvirker det sociale liv. Der tages udgangspunkt i de politiske ændringer og hvordan det påvirker den sociale praksis.

Ved at indførelse af aktivlinjen og oprettelse af Beskæftigelsesministeriet sker der som beskrevet ovenfor et skift i diskursen. Ved at aktivlinjen har fokus på at borgere skal i arbejde, har det en konsekvens for den sociale praksis.

Ud fra ovenstående analyse kan det udledes at beskæftigelsespolitikken bliver prioriteret højere end socialpolitikken, og det har en betydning for hvordan samfundet reagerer på sociale udfordringer.

Det er vigtigt at have de tre dimensioner for øje da samfundets sammensætning og konstruktion påvirker socialrådgiverens rolle i praksis.

Ændringen bliver tydelig, når vi ser på hvordan staten konstruere beskæftigelsespolitikken, der påvirker socialrådgiverens råderum, da fokus har været på, er arbejde er den universelle løsningen, frem for at være opmærksom på borgerens reelle behov og eventuel trivsel.

10.2.7 Nyt fokus for indsatsen for mennesker med psykiske lidelser

Det er regeringens overordnede formål med beskæftigelsesindsatsen, er at alle i den erhvervsaktive alder skal have et job eller, hvis der er tale om unge, skal have en uddannelse.

Udgangspunktet er, at alle skal have mulighed for at være en del af fællesskabet og for at forsørge sig selv og sin familie. Det gælder også borgere med en psykisk lidelse – uanset om de er sygemeldte eller har en varig betydelig nedsat arbejdsevne som følge af den psykiske lidelse. Alles bidrag til samfundet har værdi, og alle skal også i beskæftigelsessammenhæng behandles ligeværdigt (Regeringen, 2014, s. 39).

Beskæftigelsesindsatsen består af en bred vifte af tilbud og beskæftigelsesordninger, som kan anvendes som led i at hjælpe borgere med at opnå eller fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Som led i at sikre, at udsatte borgere, for eksempel borgere med psykiske lidelser, inkluderes på arbejdsmarkedet, skal indsatsen tilpasses individuelt og tilrettelægges ud fra den enkeltes forudsætninger, behov, helbredstilstand og ressourcer.

Regeringen har via reformer på beskæftigelsesområdet igangsat en række initiativer, som skal fremme den tværfaglige og helhedsorienterede indsats for udsatte borgere, herunder borgere med psykiske lidelser (Regeringen, 2014, s. 39).

Her udledes det at IPS er et led i at sikre udsatte borgere på arbejdsmarkedet, fordi IPS tilpasser sig arbejdsmarkedet til den enkelte borger. Forstået på den måde, at det er kommunerne der finder passende virksomheder og indsatser til borgeren.

10.2.8 Ny beskæftigelsesindsats kræver paradigmeskift

Den nuværende regering, SVM-regeringen, præsenterede i januar 2023, at der skal ske en besparelse på beskæftigelsesområdet på tre milliarder frem til 2030. Dette skal ske ved at jobcentre nedlægges for at kommunerne frisættes for statslige proceskrav og prioritere de indsatser der hjælper ledige tættere på beskæftigelse. Det er a-kasser og private aktører der skal hjælpe de mest jobparate, derfor bliver der i kommunen plads til at hjælpe de mest udsatte borgere, der har større udfordringer med at finde beskæftigelse. Dette giver anledning til at udvikle et nyt paradigme i beskæftigelsesindsatsen for de mest udsatte borgere på arbejdsmarkedet (Altinget, 2023).

Balancen ligger dog i at alt det der på nuværende tidspunkt er opbygget ikke smides væk, men at de elementer i beskæftigelsesindsatsen der virker skal styrkes, hvilket er IPS og borgerinddragende indsatser (Altinget, 2023).

Alt for mange udsatte borgere, herunder borgere med handicap, mødes på nuværende tidspunkt med en begrænsende forestilling om mulige jobmuligheder. Her er der god erfaring med IPS-indsatsen hvor IPS-konsulenterne arbejder således at borgere og arbejdsgiver kan få støtte så længe de har behov for dette (Altinget, 2023).

Denne besparelse kommer til at have betydning for jobcentrenes fremtid, dog kan det antages at en metode som IPS ikke kommer til at lide under denne besparelse, da IPS har elementer der virker. På baggrund af den ovenstående empiri om beskæftigelsespolitikker gennem tiden kan det udlede at der er sket en ændring i samfundet der har gjort at jobcentre er kommet til, dog vurderer regeringen på nuværende tidspunkt at den udsatte gruppe har ændret således der ikke er behov for jobcentre mere. Det vil kun være de mest udsatte borgere der kan få hjælp i de fremtidige jobcentre, i og med at det ser ud som om at en metode som IPS er kommet for at blive, kan det antages at borgere med psykiske lidelser hører under gruppen som er mest udsat. Dette kan udledes af at der er et stigende fokus på diagnoser samt at flere borgere har eller får en diagnose.

10.2.8.1 Ændring af jobcenteret

Ovenfor er det blevet beskrevet hvordan frontlinjearbejdet i jobcenteret er forbundet med ændringer af politikken på aktiverings- og det beskæftigelsespolitiske område.

Forandringerne er sket i takt med styringen af området, de organisatoriske konstruktioner og den faglige forankring i arbejdet.

Fra 2007 til nu er der sket et skifte i synet på jobcentrets opgave, da der i 2007 er fokus på at sikre alle der har brug for hjælp til beskæftigelse, og et nyt paradigme skal sikre at jobcenteret, eller det der bliver tilbage af jobcenteret efter besparelsen, kommer til at hjælpe de mest udsatte grupper i samfundet. Dette vil regeringen blandt andet gøre ved at bibeholde de elementer, der virker, herunder IPS. Det kan antages at det på nuværende tidspunkt ikke vurderes at de mest udsatte grupper i samfundet sikres tilstrækkeligt, hvis regeringen vil tage

fokus og midler fra de mindst udsatte borgere og give det fokus på de mest udsatte. Dertil kan det antages at en indsats der virker i forbindelse med arbejdet med udsatte borgere, herunder borgere med handicap, er IPS og at denne indsats skal styrkes.

10.2.9 Lovgivning

Aktivlinjen har medført en række lovændringer.

Arbejdsmarkedsreformen fra 1994 og aktiverings- og serviceloven fra 1998 lægger lovgrundlag for at alle, der modtager offentlige ydelser, herunder også psykiatriske patienter, har pligt til at lade sig aktivere. Siden er der sket en stadig formindskelse af dagpengeperioden, som med fagbevægelsens opbakning nu er nede på to år (Møller, 2016, s. 124).

I slutningen af 1990'erne indførtes fleksjob og skånejob. Fleksjob gives til syge personer, som har for stor arbejdsevne tilbage til at få førtidspension. Der har efterfølgende været en markant stigning i antallet af borgere i fleksjob, og i 2013 fandt Folketingets partier, undtagen Enhedslisten, ud af at ordningen omkring fleksjob virkede for godt og der blev indført en overgrænse for aflønningen af borgerne. Skånejob gives til førtidspensionister, der ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på nedsat tid på normale vilkår. Omfanget af skånejob har været stabilt siden ordningens indførelse (Møller, 2016, s. 124).

I begyndelsen af 2000 blev blandt andet kontanthjælpsloftet og 450-timers reglen, som senere er blevet til 225-timers reglen, indført. Disse skulle motivere borgere som modtager ydelse ud i arbejde. I de senere år er der vedtaget yderligere stramninger i kontanthjælpen, der senest i 2014 er blevet afskaffet for alle under 30 år uden uddannelse og erstattet af den lavere uddannelseshjælp (Møller, 2016, s. 124-125).

En førtidspensionsreform fra 2003 gør det vanskeligere både at søge om og at opnå førtidspension. I 2013 skærpes reglerne for førtidspension yderligere, så borgere under 40 år ikke længere kan tildeles pension, men i stedet skal gennemgå indtil flere ressourceforløb på samme ydelse, som de modtog inden forløbet (Møller, 2016, s. 125).

Ved en revision af loven om sygedagpenge fra 2006, etableres en "noget for noget"-relation mellem velfærdsstaten og den syge. Dette sker ved at arbejdsgiver, egen læge og den syge for at få den syge tilbage på arbejdsmarkedet hurtigst muligt. I 2014 gennemførtes en besparelsesreform, hvorefter syges jobparathed skal vurderes efter fem måneder hvor det

tidligere var op mod 12 måneder. Det positive ved reformen er, at den hidtidige tidsmæssige begrænsning af sygedagpengene på 52 uger også for langvarig syge afskaffes (Møller, 2016, s. 125).

10.2.9.1 Ændringer i lovgivningen

Det danske beskæftigelsessystem forandres af politikken hen imod aktivering og aktiv beskæftigelsespolitik. Det kan udledes af lovændringerne, at borgere på offentlig ydelse skal ud i arbejde eller aktivering.

I starten af 90'erne var fokus på at få borgere på offentlig ydelse ud i aktivering.

I slutningen af 90'erne var fokus på at få de borgere der kunne arbejde ud i arbejde, om det er i fleksjob eller på skånejob. På denne måde ender disse borgere ikke på førtidspension.

I starten af 00'erne indførtes regler som skulle gøre det til større gavn for borgeren at være i arbejde end at være på offentlig ydelse. Dette skete blandt andet med kontanthjælpsloftet, hvor der sættes en grænse for, hvad borgeren maksimalt må modtage i offentlig ydelse. Senere i 00'erne blev det også vanskeliggjort at få førtidspension og senere endnu blev reglen skærpet yderligere så borgere under 40 ikke kan modtage pensionen, men i stedet skal gennem flere forskellige ressourceforløb parallelt med at modtage den ydelse man fik før man indgik i forløbene. I start 00'erne indførtes også "noget for noget" for at få syge borgere tilbage på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsespolitikken og lovgivningen har fokus på at borgeren skal i beskæftigelse, og det er socialrådgiverens rolle, at borgeren kommer i beskæftigelse. Det klassiske syn på at få borgere i beskæftigelse (PVT) har virket for borgere uden psykiske lidelser, grundet ændringer i lovgivningen har der været behov for at overveje hvordan borgere med psykiske lidelser kommer i beskæftigelse. Derfor kan man antage at regeringen har haft fokus på at få de borgere der er i stand til det ud på arbejdsmarkedet i stedet for at ende på offentlig forsørgelse. Derfor kan vi antage at en metode som IPS er implementeret for at hjælpe borgere som kan arbejde med særlig støtte ud i arbejde. Det bliver socialrådgiverens rolle at støtte borgeren i at komme ud på arbejdsmarkedet, gennem IPS.

10.2.10 Psykiatri

Udviklingen i samfundet er blevet belyst, med fokus på beskæftigelse. For at få en dybere forståelse for udviklingen der er sket i samfundet, vil der blive belyst, hvordan der er sket en udvikling inden for psykiatrien.

Der vil blive belyst hvordan de diskurser der er og har været i samfundet og undersøge hvordan de psykiatriske diagnoser bliver formet af samfundet og hvordan diagnosekulturen bliver en integreret del af samfundet (Petersen b, 2015, s. 59).

Den forandrende rolle i psykiatriske diagnoser kan sættes ind i et samfundsmæssigt perspektiv, hvorfor det er vigtigt at kigge på sammenhængen mellem psykiatriske diagnoser og opblomstring og samfundsmæssige forandringer (Petersen b, 2015, s. 60-61).

Analysen vil hovedsageligt være opbygget ud fra de samfundsmæssige perspektiver som skal være med til at belyse hvordan diagnoser er konstrueret i det omgivende samfund og den diskurs samfundet aktuelt er i.

Dette gøres ud fra Baumans teori om *forspildt liv*, herunder vil der blive refereret til teorien som 'orden og uorden' hvor samfundet analyseres ud fra 'orden og uorden' herunder bliver socialrådgiverens rolle udfordret i forhold til hvordan rollen er med til at fastholde orden eller uorden. Formålet for at belyse dette er for at vise hvordan der er sket et skift i diagnoser, herunder vil vi belyse diagnosekulturen, og bruge socialkonstruktivismen samt Baumans teori om *forspildt liv* til at vise hvordan diagnoser er blevet konstrueret i takt med samfundets udvikling hertil kultur, normer og værdier.

Psykiske diagnoser er komplekse og derved kan de være svære at forstå, fordi de konstrueres i samspil med samfundet. Diagnoser er blevet en integreret del af vores kultur og af vores forståelse heraf hvilket gør det svært at kunne implementere et nyt system eller en ny logik (Petersen b, 2015, s. 62-64).

Dertil kan diagnoser ses som et politisk redskab, da det kan støtte de sociopolitiske svar på adfærd og legitimere former for socialkontrol og sociale ydelser. Det gør det nemmere at få en identitetsforståelse på baggrund af en diagnose, da det er lettere at kommunikere på tværs af forskellige sektorer, hvilket gør at der kommer et kollektivt handlingsrum. Herunder kan

det have en betydning for socialrådgiverens arbejde med borgeren og med den psykiatriske behandling. Diagnoserne kan derved have positive og negative konsekvenser, men det afhænger af perspektivet og dynamikken (Petersen b, 2015, s. 62-64).

Ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang hævdes der, at der ikke er en objektiv sandhed, derfor ses diagnoser ikke som værende objektive sandheder, men snarere sociale konstruktioner, og disse sociale konstruktioner sker gennem socialisering. Ud fra observationer over tid ses der en udvikling i antallet af psykiatriske diagnoser, som er steget siden Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) første udgave i 1952, hvor der var 106 psykiatriske lidelser. Hvor der i den seneste udgave af DSM er oplistet over 400 diagnoser. Denne stigning kan knyttes til samfundsmæssige forandringer (Petersen b, 2015, s. 60). DSM er én måde at klassificere psykiatriske diagnoser på.

Diagnoser er ikke statiske etiketter, men derimod er det dynamiske enheder, som påvirker samspillet mellem individer og samfund. Dette eksemplificeres ved at observere udviklingen i DSM. Der ses udvikling i den første udgave af DSM til den tredje udgave, DSM III som kom til i 1980 (Petersen b, 2015, s. 62). Her er samfundet med til at påvirke og konstruere adfærd samt forståelsen af psykiatriske lidelser (Petersen b, 2015, s. 62-63).

Derved kan psykiatriske diagnoser ikke ses som værende tidløse eller universelle, men nærmere som produkter af den kultur og tid, de eksisterer i. Diagnoser udfører derimod et væsentligt stykke kulturarbejde, ved at der tilbydes en ramme for forholdet af hvad der er normalt og afvigende indenfor en historisk kontekst (Petersen b, 2015, s. 64). Når dette påpeges, er det for at belyse, hvordan diagnosers kulturelle forankring ikke kan adskilles fra samfundets aktuelle normer og værdier. Gennem socialkonstruktivismen er diagnoser ikke objektive sandheder, men en afspejling af hvordan diagnoser afspejler og konstrueres af hvad der på givet tid er accepteret som normal adfærd og hvad der kategoriseres som værende afvigende adfærd i samfundet.

Diagnoser får derfor en betydning, som et redskab, dette redskab er med til at forstå hvad der på givet tidspunkt betragtes som værende normal eller afvigende adfærd i samfundet. Derfor

får diagnoser en funktion i samfundet, da diagnoser bliver en konstruktion i samfundet, dertil bliver det også indlejret i samfundsudviklingen (Petersen b, 2015, s. 65).

På baggrund af ændringerne der er sket i diagnoser, ser vi, at der har været et øget behov, for at skulle ske en ændring indenfor beskæftigelse, ser vi at IPS er blevet implementeret. Dette ser vi ske, for at imødekomme mere komplekse forhold, som indikerer et mere inkluderende samfund. Set i lyset af samfundets udvikling bliver IPS en inkluderende og anerkende tilgang til/af borgere med psykiske diagnoser, for at de kan være en del af arbejdsmarkedet.

Ved hjælp af Baumans teori kan socialrådgiverens rolle indenfor IPS og beskæftigelsesindsatsen ses på ud fra et ændrende arbejdsmarked. Arbejdsmarkedet bliver mere imødekommende overfor forskellige behov. Her er socialrådgiverens rolle at navigere i borgerens behov og se på kravene fra arbejdsmarkedet, samt er rollen med til at hjælpe og støtte borgere med psykiske lidelser i beskæftigelse.

Baumans teori giver en forståelse af hvordan arbejdsmarkedet og samfundet udvikler sig til at være til at imødekomme divergerende behov. Dermed ser vi at IPS-indsatsen er med til at udvikle på arbejdsmarkedet, som gør det mere inkluderende og accepterende overfor hvilken 'orden' eller 'uorden' der er i forhold til diagnoser, og at det samfund derfor bliver mere flydende.

I denne kontekst bliver diagnoser et element og redskab, når vi ser på IPS. Diagnoserne giver en analytisk ramme, der kan være med til at forstå hvordan der ses på diagnoser og på hvordan borgere med diagnoser bliver imødekommet af arbejdsmarkedet.

Der ses derfor et sammenhæng mellem diagnoser, beskæftigelsespolitik, samfundets udvikling og hvordan disse faktorer er med til at påvirke socialrådgiverens rolle.

Dette ser vi, på baggrund af at socialrådgiveren skal finde og forme beskæftigelsesindsatser der både møder den enkelte IPS-kandidats behov men også samfundets behov.

10.2.11 Socialrådgiverens rolle

I denne del af analysen vil vi belyse den historiske kontekst for socialrådgiveren, dette gør vi med henblik på at forstå hvordan rollen har udviklet sig, samt hvad der har påvirket socialrådgiverens rolle gennem tid.

Afsnittet skal være med til at belyse, hvordan der er sammenhæng mellem udvikling i samfundet, beskæftigelsespolitikken og det sociale arbejde samt udviklingen af socialrådgivere som professionelle.

For at forstå socialrådgiverens rolle på beskæftigelsesområdet, er det vigtigt også at have øje for samfundet og dens udvikling. Formålet med at have blik for samfundet er at beskæftigelsesområdet konstant er under forandring. Et af kendetegne ved området er blandt andet, at der er store meningsforskelle i forhold til politisk tilslutning til området i form af forlig og reformer, dette er med til at påvirke og udvikle beskæftigelsesområdet (Hansen, 2016, s. 396-397).

Som socialrådgiver skal man kunne analysere behovet for arbejdskraft på et samfundsniveau og mellem borgerens kvalifikationer, da socialrådgiverens rolle, set ud fra arbejdsmarkedspolitik, er med til at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel af job til borgeren (Hansen, 2016, s. 395-397).

I lyset af samfundets udvikling, herunder de paradigmeskift der har været i samfundet, kan vi forstå socialrådgiverens rolle som værende kompleks og udfordret. Socialrådgiverens arbejde bliver påvirket af de ændringer der er i de politiske tilgange, og dette arbejde skal prioritere at arbejde hen imod en løsning på de aktuelle sociale problemer.

Ved at samfundet er i udvikling kan der derfor ses en sammenhæng og direkte indflydelse på hvordan socialrådgiverens arbejde er og udfolder sig. Noget der påvirker socialrådgiverens arbejde, er blandt andet at der blev indført metodekrav hvor socialrådgiverens arbejde derfor tilpasses de skiftende betingelser, der er i beskæftigelsesindsatsen, herunder hvordan der skal navigeres i politisk praksis, men også en social kontekst (Hansen, 2016, s. 399). Dermed sagt

er socialrådgiverens rolle ikke statisk, men bliver derimod formet af samfundets udvikling og beskæftigelsespolitikken.

10.2.12 Delkonklusion

Det kan konkluderes, at frontlinjearbejdet på beskæftigelsesområdet har ændret sig markant gennem de sidste 10 til 20 år i Danmark grundet en lang række politiske aktive reformer. Der er gennem tiden kommet større fokus på den aktive beskæftigelsespolitik, altså at få borgeren i beskæftigelse i stedet for at ende på offentlig forsørgelse, dette er sket ved ændringer i politik som har ført til ændringer af lovgivningen. Det har været og er stadig socialrådgiverens rolle at få borgerne ud i beskæftigelse ud fra den givne politik og lovgivning. Dertil blev der i 2007 oprettet jobcentrene, og dermed kom beskæftigelsesindsatsen/systemet tættere på borgerne. I takt med at samfundet har udviklet sig er der kommet større fokus på psykiatri og diagnoser. Dette har medført en udvikling af DSM, hvor det kan udledes at det større fokus har medført flere diagnoser, da der er sket en stigning fra 106 diagnoser til 400. Derfor kan det udledes at samfundets udvikling har medvirket en større konstruktion af viden omkring diagnoser. Denne større viden er også relevant for socialrådgiveren, da dette giver anledning til bedre at kunne imødekomme borgerens behov, for at sikre dem ud i beskæftigelse. Dette ses blandt andet, idet konstruktionen af diagnoser går ind og gør et stykke kulturarbejde og formår at blive et politisk redskab.

10.3 Analyse

I det følgende afsnit vil der blive analyseret på baggrund af den indsamlede empiri. Der vil kort være en præsentation af informanterne, dernæst vil analysen begynde.

10.3.1 Præsentation af informanter

Udover at anvende dokumenter, bøger med videre, har vi også afholdt interviews.

Vi afholdte et interview d. 17.11.2023 og d. 20.11.2023, som blev afholdt på informanternes arbejdsplads, som er Jobcenter Hjørring, på teamleders kontor ved Sct. Knuds Park 6, 9800 Hjørring.

Sine Hardahl-Haugaard er uddannet socialrådgiver i 2007, og har derfor 16-års erfaring. Hun har 10 års erfaring indenfor børneområdet, hvor hun sad som myndighedssagsbehandler, og var også knyttet til som skolesocialrådgiver. Herefter startede Sine med at blive mentor i en kort periode, og efter IPS startede op blev hun tilknyttet IPS i starten af 2017 (Bilag 2, s. 8).

Igennem interviewet beskrev Sine ind på sin forståelse af samfundet og dets udvikling. Heriblandt hvordan Sine forstår beskæftigelsesindsatsen, sin rolle som socialrådgiver i beskæftigelsesindsatsen og hvordan IPS-konsulenterne formes i samspil mellem lovgivning, uddannelse, viden og opkvalificering.

Bianca Bandholm Thomsen er uddannet pædagog og har arbejdet inden for socialpædagogikken. Bianca har arbejdet på jobcenteret i 11 år og har haft med alle målgrupper at gøre. Hun har været mentor, faglig koordinator og er teamleder nu. Bianca var med til at starte IPS op i Hjørring i 2017. Bianca var fagkoordinator for IPS da det startede op. På det tidspunkt, havde den daværende teamleder ikke den tid der skulle til i forhold til at gå tæt på IPS teamet, så det blev Bianca, der gjorde det. Og i 2021 overtog Bianca ledelsen af teamet (Bilag 3, s. 29).

Igennem interviewet kom Bianca ind på sin rolle og forståelse af IPS, hvordan samfundet og dets udvikling har betydning for arbejdet med IPS og vejen henimod IPS.

10.3.2 Ændringer i samfundet

I diskursanalysen har der været en beskrivelse af samfundet, og hvordan samfundet er konstrueret, herunder beskæftigelsesindsatsen, socialrådgiverens rolle i samfundet, lovgivning og politik.

Igennem projektet har der været draget paralleller med Baumans begreb om forspildt liv, som kommer af hans tankegang om flydende modernitet, som handler om hvordan samfundet før i tiden har haft en mere fast form, og hvordan samfundet er ovre i en mere flydende tilgang til samfundet. Her mener Bauman at borgere tidligere havde "en sikker havn" som de kunne søge tilflugt i, men fordi moderniteten er blevet mere flydende, så mener Bauman, at det er

svært for borgerne at navigere i samfundet, fordi samfundet altid er i bevægelse (Juul, 2016, s. 614).

Fordi samfundet altid er i bevægelse, fungerer det som et pendul, hvor udviklingen bliver en mekanisme. På nuværende tidspunkt ses der tendenser i måden samfundet er konstrueret ud fra de mest ressourcestærke borgere, som bliver majoriteten. Konstruktion spiller en rolle i forhold samfundets struktur, hvor de ressource svage borgere samt de psykiske sårbare borgere ikke længere kan følge med det nuværende pres, hvor diagnoser bliver betragtet som en reaktion på samfundets aktuelle konstruktion.

En af de bagvedliggende faktorer bag grundlaget for oprettelse af diagnoser, er med til at virke og fungere som et redskab, dette er tidligere blevet belyst. Diagnoserne som redskab, er med til at konstruere orden, fordi de tilbyder en beskrivelse, der passer på nutidens diskurser. Diagnoser får derfor den betydning, at de er med til at afhjælpe usikkerhed i samfundet og skabe en form for fasthed og stabilitet (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 347). Ved at der sker kategorisering, kan disse være med til at hjælpe borgeren eller socialrådgiveren ved hjælp af forankringspunkter, der kan holdes fast i (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 347). Diagnoser får derfor en betydning, udover en beskrivelse af psykiatrisk tilstand, så får diagnoser også en betydning og et indpas i samfundet, hvor der kommer kulturelle og sociale aspekter ind over, da diagnoser gør et stykke kulturarbejde.

Ud fra observationer ses der tendenser i samfundet, hvor de samfundsændringer afspejler et samfund der reagerer på belastninger, hvilket skyldes ændringer i forventninger og højere krav til borgere, som er et resultat af den moderne kultur (Juul, 2016, s. 606).

På baggrund af Baumans tanke om forspildt liv, kan det udledes, at samfundet er konstrueret ud fra de ressourcestærke borgere, som er majoritetssamfundet, som har vist evnen til at tilpasse de skiftende diskurser gennem tiden, og dermed ikke reagerer på samme på belastningerne.

Tidligere i projektet er der blevet redegjort for at vi lever i et diagnosesamfund. Det kan analyseres yderligere om det er NEET-gruppen eller majoritetsborgere der bliver afvigelsen, her afhænger analysen perspektivet. Derfor analyseres nærmere hvorvidt almindelige borgere

pludselig afviger fra diagnosekulturen ved ikke at have en diagnose eller psykisk lidelse, og dermed afviger fra kulturen. Et andet perspektiv er om NEET-gruppen er afvigelsen fra majoritetssamfundet, hvor der er fokus på at være eller blive selvforsørgende. Synet på hvem der er afvigelsen kan derfor skifte alt efter hvem der ser på grupperne i samfundet, samt afhænger det af hvilket perspektiv og hvilken tilgang der bruges til at se på borgerne.

Ved at majoritetsborgere ikke har samme udfordringer som NEET-gruppen, kan det være svært for dem at anerkende de udfordringer en NEET-borger står overfor. Derfor kan majoritetsborgeren have vanskeligt ved at anerkende de udfordringer der er for NEET-gruppen, fordi de ikke selv står med de samme problemer.

Her er det socialrådgiverens rolle at navigere i samfundet ved at iagttage alle perspektiver, men kun at gribe NEET-borgerens behov i samspil med de rammer der er indenfor lovgivningen, som spiller en rolle for at håndtere de komplekse forhold for NEET-gruppen. Socialrådgiverens rolle er derved forbundet med at skabe forståelse mellem forskellige samfundsgrupper, hvor opfattelser af afvigelse er skiftende.

Som en konsekvens af udviklingen der er i samfundet, som er kort belyst gennem diskursanalysen der beskriver og forklarer om velfærdsstaten, så er samfundet gået videre fra tankegangen om velfærdsstaten og er på vej over i et skift, kaldet konkurrencestaten.

Skiftet fra velfærdsstat til konkurrencestat kommer til udtryk gennem de ændrede krav til den enkelte borger, da der sker en individualisering, som belaster alle borgere. Forventningerne til denne individualisering er, at den enkelte borger skal være fleksibel og omstillingsparat, og at dette belaster dem, der allerede er sårbare eller socialt udsatte. Yderligere er der også et skift i menneskesynet. Skiftet kommer til udtryk gennem "projektregimet" hvor livet forstås som en række projekter, og hvis man vil være succesfuld, må man ikke være uden et projekt eller ideer (Juul, 2016, s. 615).

Desuden analyseres sammenspillet mellem konkurrencestaten og diagnosekulturen og om konkurrencestaten er med til at forværre diagnosekulturen. Konkurrencestaten sætter høje krav til borgerne, som tyder på et potentiel sammenhæng med diagnosekulturen. De forhøjede krav kan ses som værende faktorer der kan være med til at forstærke psykisk

sårbarhed, overvejende ses det ved de resourcesvage borgere, som muligvis ikke kan opfylde og efterkomme de forventninger, der er konkurrencestatens ideal. Konkurrencestaten har fokus på princippet ”noget for noget” hvor aktivering vægtes højere end ydelser, derfor kan det have konsekvenser for NEET-gruppen. Det ses at samfundet er konstrueret ud fra majoriteten, herunder menes borgere der ikke er udsatte eller sårbare, kan NEET-gruppen stå med en følelse af overflødighed, da samfundstendensen er at anerkende borgere, som er i arbejde, altså noget de gør sig fortjent til (Juul, 2016, s. 614-615).

Konstruktionen af tankegangen om projekter kommer også til udtryk i socialpolitikken, hvor det i mange tilfælde også kommer til at påvirke frontlinjemedarbejderes dømmekraft, herunder socialrådgiveren. Det er socialrådgiverens rolle at udstyre borgeren med kompetencer der gavner projektregimet. Borgeren skal presses og overtales til at lade sig ændre for møde projektsamfundets krav, her bliver det socialrådgiverens rolle at ændre borgerens kompetencer ved hjælp af tvang og motivationsarbejde (Juul, 2016, s. 615).

Da der er konstrueret et samfund, hvor ikke alle borgere kan følge med længere, er dette med til at påvirke socialpolitikken og hermed også sundhedspolitikken, dette kobles tilbage til pendulet, som påvirker næste led.

Det bliver også socialrådgiverens overordnede mål at gøre borgeren til ydende samfundsmedlemmer (Juul, 2016, s. 622). Derfor belyses der et behov for at genoverveje beskæftigelsesindsatsen. Det er vurderet, at NEET-gruppen er svær at få i beskæftigelse, herunder ud på arbejdsmarkedet, og dermed ydende samfundsmedlemmer, derfor har der været behov for nyere tiltag, eksempelvis IPS (Hjørring Kommune, 2018). Tankerne bag opstarten af IPS har været på baggrund af at det har været svært at håndtere NEET-gruppen, ud fra eksisterende redskaber og tilgange, med PVT.

IPS er en indsats, hvor formålet er at få flere borgere på arbejdsmarkedet. Formålet med dette var blandt andet fordi arbejdsstyrke har været faldende, ud fra nyere statistikker ses det dog, at der aldrig har været så mange i arbejde som nu (Larsen, et al., 2023; Hjørring Kommune, 2018).

Under interviewet med informanten fra Hjørring Kommune siger Bianca:

”Der er historisk lav arbejdsløshed lige nu. Det har faktisk betydet blandt andet for IPS, at det har været måske lidt nemmere at sælge nogle borgere med udfordringer ind på arbejdsmarkedet, end det var for bare 5 år siden.” (Bilag 3, s. 30,).

Her kommer Bianca selv ind på hvordan den historiske lave arbejdsløshed har en positiv betydning for IPS. Selvom citatet skulle omhandle den historiske arbejdsløshed, er det dog værd at bemærke ordvalget Bianca bruger.

Ved at Bianca anvender udtrykket ”sælger” i forbindelse med IPS kan det have en nedladende betydning. Der er flere ting at trække på, men noget der vækker opsig, er hvordan borgeren i dette tilfælde bliver objektiviseret, forstået på den måde at borgeren bliver et produkt for arbejdsmarkedet i den måde det bliver præsenteret på. Det næste der vækker opsig, er hvordan borgeres virkelighed bliver betonet. Ved at benytte udtrykket ”sælger” er dette med til vise hvordan der er et ulige magtforhold, og hvordan socialrådgiverens rolle i IPS har til opgave at være med til at forme hvordan borgere opfattes af samfundet. Citatet er med til at illustrerer hvordan sociale konstruktioner er med til at forme og skabe vores virkelighed.

Det kan dog yderligere analyseres, hvorvidt at borgerne skal ud for deres egen skyld, eller om de skal ud for kommunernes skyld. Når en borger er en IPS-kandidat, betyder det at de er på offentlig forsørgelse, ved at borgerne er på offentlig forsørgelse, kan det have en betydning for de kommuner, som borgeren opholder sig i. Borgerne er ikke ydende samfundsmedlemmer eller ideal for konkurrencestaten, da de modtager offentlig forsørgelse og ikke er i aktivering. Det kan derfor overvejes hvorvidt borgeren oplever et pres fra socialrådgiveren og samfundet og om IPS er til for borgeren, eller om det er til for kommunens skyld. Dette kan vi diskutere på baggrund af konstruktionen af projektsamfundet.

10.3.3 Forandringer af metoder

Som vi tidligere er kommet ind på i diskursanalysen, er der sket ændringer i psykiatrien, herigennem er ændringerne blandt andet udviklingen fra DSM I til DSM V, hvor der i starten var cirka 100 diagnoser, til hvordan der den dag i dag er over 400 forskellige diagnoser.

En måde vi vil analysere det på er gennem Baumans teori om *forspildt liv*, dog vil måden vi anvender denne teori være i form af Baumans tilgang til samfundet, og derved analysere på et markoniveau. Her vil vi se på hvordan socialrådgiveren er med til at påvirke og bedømme denne 'orden' der er i samfundet.

Når vi bruger Baumans teori om forspildt liv, skal det forstås på den måde, at staten vurderer hvad der er ønskværdig adfærd, indenfor den givne ordensramme (Petersen b, 2015, s. 68).

Derfor vil vi kigge på hvordan der er sket en forandringen indenfor metoder. Dette gøres ud fra et af interviewene, for at se hvordan det udledes i praksis.

"Altså, jeg har en idé om, at det her med, at IPS er blevet en ting, (som man kan sige det sådan) her i Danmark, og så kan handle om det her med, at et, der er kommet meget fokus på psykiatriområdet, det her med, at der er rigtig mange borgere der, eller patienter, som de jo kalder det der, der har behov for noget hjælp, og som måske også har brug for noget andet (hjælp red.) end "bare" det man nu kan give i psykiatrien." (Bilag 2, s. 9).

Her fortæller Sine at der er kommet mere fokus på at borgere med psykiske lidelser godt kan have et anderledes behov, og derved have brug for en anderledes støtte, når det omhandler borgere indenfor psykiatrien.

Vi kan udlede at der er ved at ske et skift indenfor behandlingen af borgere med psykiske lidelser, når Sine fortæller omkring den hjælp der er i psykiatrien, indikerer hun også, at de traditionelle tilgange måske ikke længere virker eller opfylder de individuelle behov, der bør være hos borgeren.

Det kan udledes, at IPS er implementeret som en reaktion på det stigende fokus der har været indenfor psykiatriområdet, og derved at det ikke udelukkende er for borgerens skyld, men også for psykiatriens og samfundets skyld. Derved, fordi staten bestemmer hvilken adfærd der er socialt konstrueret til at forme samfundets opfattelser, kan IPS være med til at skabe en anden fortælling, som omhandler borgere med psykiske lidelser.

Ud fra ovenstående kan vi derfor fokusere på hvordan samarbejdet spiller en stor rolle indenfor IPS og hvordan samarbejdet mellem IPS-konsulent, IPS-kandidat og psykiatrien er.

Der kan ses på hvordan der har været behov for en nytænkning indenfor beskæftigelsesindsatsen, og se hvordan IPS kan være et svar på den udvikling der sker i samfundet, ud fra Baumans tilgang om forspildt liv. Der har været rester fra tidligere generationer, som påvirker den nuværende generation. Derved er IPS-ung i Hjørring Kommune konstrueret ud fra hvad diagnosesamfundet har haft behov, for at kunne hjælpe målgruppen.

Ovenstående tankegang kan udledes ud fra interview med Bianca, der taler om hvordan samfundet har været nødt til at blive mere inkluderende end det har været førhen:

*"Det synes jeg det er nødvendigt, dels på grund af det med arbejdsstyrke og faldende, men også hvis vores arbejdsgivere de fortsat vil have den arbejdskraft, de efterspørger, så er de også nødt til at lave en social investering [...] så jeg tror også for os, der handler det om, at jo arbejdsmarkedet skal være mere inkluderende, men det er jo ikke for vores skyld, de skal være det, det er fordi de selv har behov for den arbejdskraft.
Og det synes jeg er vigtigt pointe." (Bilag 3, s. 33-34).*

Her understreger Bianca, hvordan hun ser IPS som en social investering, når det omhandler at arbejdsmarkedet har, bliver mere inkluderende end førhen. Bauman mener, at det forspildte liv er noget der er samfundsskabt, da det er samfundet der vurderer hvad der er orden eller uorden, herunder hvad der er succes eller præstation. Ud fra Bianca citat kan det udledes, hvordan inklusion på arbejdsmarkedet kan være en konstruktion af forspildt liv. Denne konstruktion bliver en reaktion på hvordan borgere med psykiske lidelser kan opleve hvordan deres liv bliver betragtes som værende forspildt, medmindre de kommer i beskæftigelse. Bianca nævner at arbejdsmarkedet, som her bliver en aktør, er med til at imødekomme og udfordre tidligere tanker om borgere med psykiske lidelser, og derved kan inklusion være en måde at udfordre tidligere tanker omkring psykiske lidelser.

I citatet bliver socialrådgiverens rolle i denne sammenhæng at være med til at konstruere borgerens mening om sit eget liv og egne meninger om arbejde. Sammen med socialrådgiveren kommer der derved en kommunikation, som kan være med til at borgeren et andet syn på blandt andet beskæftigelse men også egne evner. Det er derfor de otte principper i IPS er så vigtigt, fordi de er med til at konstruere opfattelsen af borgerens virkelighed, og derved skaber IPS-konsulenten sammen med borgeren en anden opfattelse af livet og livskvalitet.

Ovenstående giver anledning til at reflektere over socialrådgiverens rolle, da der er en påvirkning, som kommer udefra. Der bliver spurgt ind til konstruktionen af socialrådgiverens rolle i interview, her siger Bianca følgende:

” [...] så tror jeg at socialrådgiverens rolle den er også dynamisk, fordi den er også nødt til at tilpasse sig [...]. Men det er også klart, at med en LAB lov på 3000 plus sider, så er der også nogle rammer i socialrådgiverens arbejde, som bliver sat for os [...]” (Bilag 3, s. 31)

Her bliver socialrådgiverens rolle beskrevet som dynamisk, fordi rollen er nødt til at tilpasse sig, på baggrund af de krav der ændrer sig over tid. Ændringerne kan ske på baggrund af de skiftende ordensrammer i samfundet, det kan være ændringer som lovgivninger der påvirker beskæftigelsesindsatsen. Ved at der sker ændringer, sker der et krav til både til socialrådgivere, men også de krav som borgere skal opfylde. Denne interaktion mellem borgeren og samfundet er under konstant forandring.

Desuden nævner Bianca LAB, som i dette tilfælde bliver repræsenteret som en form for ordensskabende ramme, da den bliver det juridiske råderum, som socialrådgiveren arbejder under. Ud fra Baumans tankegang, ville han se på dette, som værende en ordensramme indenfor beskæftigelsesindsatsen, da er en demonstration af samfundets normer. Herunder har en socialrådgiver, der sidder i en myndighedsposition, muligheden for at sanktionere (straffe) en borger, hvis borgeren ikke har en ønskværdig adfærd, og dermed ses der en magt position, da socialrådgivere kan være med til at 'belønne' borgere der opfylder denne ønskværdige

adfærd, hvorimod socialrådgivere også kan være med til at 'straffe' en borger med uønskede adfærd. Dermed er socialrådgiveren med til at opretholde orden og uorden i samfundet.

10.3.4 Politisk påvirkning

Det kan antages at IPS-konsulenterne ikke i lige så høj grad som myndighedsrådgivere påvirkes af den offentlige politik, da IPS-konsulenterne ikke arbejder med lovgivningen i samme grad som myndighedsrådgivere. IPS-konsulenterne arbejder med vejledning og opkvalificering, jf. LAB § 91, men i Hjørring Kommune er det Business Hjørring der tager sig af virksomhederne.

Konsulenterne bliver dog i nogen grad påvirket af politikken, og dermed også samfundets udvikling, for eksempel har vi tidligere nævnt at den nuværende regering vil spare på jobcentrene. Da IPS-konsulenterne i Hjørring Kommune er bosat i jobcenteret, kan det have betydning for deres fremtid.

Bianca nævner dette i interviewet:

“Det ligger jo ligesom en sort sky hen over jobcentrene lige nu og dermed også beskæftigelsesindsatsen, fordi vi jo i princippet ikke ved, hvad der kommer til at ske. Vi holder jo vejret ligesom alle andre. Jeg kan jo have en antagelse af, at borgerne stadigvæk vil være der, så der skal nok være en beskæftigelsesindsats, men det er jo indiskutabelt, at jobcentrene skal lukkes, så der er en eller anden samfundsmæssig tendens der som i hvert fald påvirker rigtig meget lige nu.” (Bilag 3, s. 30).

På nuværende tidspunkt er der ingen der kender til jobcenterets fremtid, men regeringen peger på, at elementer i den nuværende beskæftigelsesindsats virker, herunder IPS. Det kan derfor antages at IPS-indsatsen er kommet for at blive, da samfundets ændringer har medført at der er behov for en indsats som IPS.

10.3.5 Krydspres

Hjørring Kommune har valgt at implementere IPS-indsatsen således at IPS-konsulenterne ikke er myndighedsarbejdere. Vi er derfor nysgerrige på hvordan Hjørring Kommune konstruere IPS-konsulenternes rolle og arbejde.

Sine nævner lidt om rollen som socialrådgiver i IPS hos Hjørring Kommune:

“[...] Men jeg tænker også, der er den fordel i det, at man nogle gange kan få lov til at så sige, det er ikke min del det her, som jo også nogle gange er noget af det der, hvor der kan være lidt konfliktstof i det med borgeren i forhold til, ja, hvilken målgruppe er, og dermed også noget omkring, hvor stor er ens udbetaling, eller hvor langt er ens sag i forhold til, at man måske ønsker sig et fleksjob, eller hvad det nu kan være.” (Bilag 2, s. 12).

Igennem citatet, fortæller Sine hvordan hun ser fordelene i sit arbejde ved at hun ikke sidder med en myndighedsrolle. Ved at Sine ikke har en myndighedsrolle, fortæller hun hvordan hun undgår potentielle konflikter, samt det krydspres der eventuelt kan opstå, hvor hun selv nævner et eksempel omkring udbetalinger og sagens status.

Ved at Sine ikke har denne myndigheds opgave, kan det illustrere hvordan IPS-konsulentens rolle er konstrueret. Udover at se hvordan rollen er konstrueret kan Lipskys teori om krydspres også komme til udtryk. Dette ser vi når Sine fortæller omkring ”konfliktstoffet”, kan det omhandle krydspres, da Sine ser konflikt imellem borgerens ønsker og hvad myndighedens krav er, men det er ikke et krydspres hun som IPS-konsulent selv oplever, men rettere hvad hun ser sine kollegaerne sidde med.

“Man kan sige det sådan, det arbejde, man laver, fordi der ikke altid er en hel masse andet i spil, for borgeren også så det her med, at vi siger, at vi arbejder med at gå efter job eller uddannelse, det er jo netop noget af det, vi prøver at holde rigtig meget fast i, at det er det der er vores kerneopgave, og det er det, den opgave vi skal løse sammen med borgeren. [...]”
(Bilag 2, s. 12).

Ud fra dette citat understreger Sine vigtigheden af at fastholde sin kerneopgave, som IPS-konsulent, i dette tilfælde er det at få borgeren i uddannelse eller job, som skal løses sammen med borgeren.

Ved at Sine nævner ”fordi der ikke altid er en hel masse andet i spil,” antyder det, at praksis kan være have komplekse udfordringer, og at det ikke altid er lige til, i samarbejdet med borgeren. Dette kan ligeledes relateres til teori om krydspres, da frontlinjemedarbejderne kan stå overfor modstridende krav.

Bianca nævner lidt om konstruktionen af IPS-konsulentrollen i interviewet:

“[...] men jeg oplever egentlig, at de får mulighed for at lave en mere helhedsorienteret indsats, og at de faktisk også oplever en tilfredsstillelse i at få lov til at spille bolden i mål. At det ikke kun er dem, der spiller bolden op til en eller anden, der så løber den op og spiller i mål. Så jeg tror, at dem, der er rådgiver inde i teamet de har nu har mine IPS’ere jo heller ikke myndighed [...] så jeg tror, de synes, at de får lov til at koncentrere sig om det, der er vigtigt, netop at hjælpe deres kandidater i job og uddannelse.” (Bilag 3, s. 32).

Ud fra udtalelserne kan det udledes at IPS-konsulenterne i Hjørring Kommune ikke oplever krydspres på samme måde som andre frontarbejdere der har en myndighedsrolle. Dette udledes på baggrund af Lipskys teori om krydspres, da IPS-konsulenten ikke oplever samme modstridende krav, som en rådgiver med myndighed kan opleve.

Ved at IPS-konsulenterne ikke har myndighed, er det derfor ikke dem der har den direkte kontakt til omverden. De har kun kontakten til borgeren, og fokus på hvad borgeren kan. Konsulenterne har derfor fokus på sin kerneopgave, altså at få borgeren ud i uddannelse eller beskæftigelse.

Bianca sidder selv med en oplevelse og udtaler følgende:

“I Hjørring er det heller ikke Sine der er ude og banke på døren ude i virksomheden og sige ”jeg har hende her [borger red]. Hvad tænker i?” Det er jo Business Hjørring, der skal det, så de er ude og få alle de der nej’ere også. Dem får vi faktisk ikke ret tit, vi kommer jo typisk ud, når der er sagt ja, medmindre vi selvfølgelig går ud og søge noget helt ordinært og alt muligt andet ikke.” (Bilag 3, s. 49).

Det kan derfor antages, at konsulenterne ikke oplever nederlag i forbindelse med at søge beskæftigelse til borgeren, da de ikke er ude og søge hos virksomhederne. Det er derfor ikke IPS-konsulenterne der skal matche borgerens behov med virksomhedens muligheder. IPS-konsulentens opgave er at finde borgerens ressourcer uden at se på borgerens begrænsninger. Konsulenterne giver derfor den viden om borgerens behov videre til Business Hjørring, som matcher borgeren med virksomheder. Når borgeren er forbundet med en virksomhed som imødekommer borgerens behov, er det konsulentens opgave at tilrettelægge det efterfølgende forløb.

10.3.6 Socialrådgiverens konstruktion under politisk forandring

I diskursanalysen bliver det belyst hvordan de tre dimensioner hænger sammen i forhold til samfundets sammensætning og konstruktion samt hvordan socialrådgiverens rolle påvirkes. Ændringen bliver tydelig, når politikere påvirker og konstruere beskæftigelsespolitikken, da socialrådgiverens råderum bliver påvirket. Forstået på den måde, at fokus bliver at få borgeren i arbejde, og at samfundsperspektivet bliver et styrende element, frem for borgerens reelle behov og trivsel.

Dette er noget der uddybes yderligere med udtalelser fra Sine, hvor vi spørger ind til hvordan hun ser sig selv i rollen som IPS-konsulent, hun udtaler følgende:

” [...] Men det her med egentlig at tage også udgangspunkt i, er det ikke også sådan, at man vil støtte og hjælpe de mennesker, i stedet for det der med hele tiden at have det der samfundsperspektiv som det højeste. Jeg vil jo ikke sidde og sige til min bedste veninde, at jeg synes bare, du skal være SOSU-hjælper, fordi der mangler vi bare vildt mange. Hvis jeg tænkte at, hun har lyst til nogle andre ting.” (Bilag 2, s. 14)

Her taler Sine en vis kritik af, at der er et dominerende samfundsperspektiv, som fokuserer på at imødekomme samfundets behov på manglende arbejdskraft, frem for hvad det er hvad den enkelte borger gerne vil ud og arbejde med.

Citatet viser hvordan hun er bevidst om hvordan samfundsperspektivet nemt kan tage styringen for beskæftigelsesindsatsen, hvor hun kan få lov at gå andre veje med IPS, og lader ikke beskæftigelsespolitikken blive et for styrende element. Der kommer altså en

meningsskabelse gennem interaktion med borgeren, når hun arbejder som IPS-konsulent. Meningsskabelsen betoner at Sine ikke har fokus på at opfylde samfundets krav om job eller uddannelse, men tænker på den enkelte borger. Når Sine nævner hvordan hun ser sin rolle har det betydning for konstruktionen af borgeren selv aktivt skal deltage i deres beskæftigelsesmål.

Gennem citatet fortæller Sine hvordan hendes rolle i IPS er, og hvordan hun selv er med til at konstruere denne rolle.

10.3.7 Hjørring Kommune

Derudover som tidligere nævnt har Hjørring Kommune implementeret en IPS Ung målgruppe udover den ordinære IPS Ung målgruppe. Vi var derfor nysgerrige på hvorfor det lige netop var 15–17-årige man udvidende med. Til dette svarede Bianca:

“[...]Så derfor så tænkte vi IPS ung i Hjørring Kommune engang fordi vi også havde så gode erfaringer med IPS. Altså vi havde nået at køre IPS på voksenområdet i 4 år, så vi havde jo så gode erfaringer der hvor vi tænkte, hvis det virker der, der er er godt nok ikke blevet forsket i det på 15-17-årige, som vi har det med nu også. Men vi havde en antagelse, vi havde en tese om, at hvis det virker her, så virker det nok også her. Og så den sidste del der så er, er at jeg også ser en del af den der samfundsudvikling, er også, jeg ved ikke, om man kan sige det stigende behov for diagnoser, men vi ser flere diagnoser allerede i grundskolen nu, end vi måske gjorde for 10/15 år siden. Og derfor så har IPS ung også sin berettigelse.” (Bilag 3, s.

33)

Bianca nævner, at der er et stigende behov for diagnoser, hvilket påpeges i indledningen omkring diagnosekulturen.

Dette kan ses, da antallet af børn og unge fra 0 til 17-årige der er diagnosticeret med psykiske sygdomme eller lidelser over de seneste 10 år, er steget fra ca. 39.400 i 2009 til ca. 57.100 i 2019, det svarer til, at der i 2009 var 32 ud af 1.000 børn og unge diagnosticeret med én eller flere psykiatriske diagnoser, mens der i 2019 var 49 ud af 1.000, svarende til en stigning på mere end 50 pct. (Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed, 2020).

I og med at der ses flere diagnoser allerede i grundskolen er der også et større behov for at sikre disse børn tidligere end førhen, da børnene med diagnoser ikke inkluderes på lige fod med de andre børn, dette er også noget Bianca sætter ord på:

“Det var derfor vi landede den der, men det er også der vi typisk ser de har sådan en massiv skolevægrings forløb eller unge som måske er blevet tabt lidt i den der inklusionstanke der så var i grundskolen med at alle skulle deltage på lige vilkår. De har bare lidt måske ikke glemt de der forskellige forudsætninger de så kom med, så vi har haft nogle unge som ikke har kunnet gennemføre undervisningen i syvende ottende niende klasse, men godt har kunnet være i praktik.” (Bilag 3, s. 34).

Derfor kan det udledes af disse citater at NEET-gruppen er vokset i takt med at flere børn og unge får en diagnose og at der derfor også ses et behov for at støtte disse unge. Hjørring Kommune har derfor vurderet, at IPS Ung målgruppen skulle udvides for at støtte NEET-gruppen tidligere.

10.3.8 Delkonklusion

Ud fra ovenstående analyse kan det konkluderes at IPS-konsulenterne i Hjørring Kommune er tættere på borgerne og det dermed er nemmere at fastholde kerneopgaven uden samme påvirkninger af udefra kommende faktorer, herunder politik, lovgivningen og krydspres. Dertil kan det konkluderes at diagnoserne er konstrueret af samfundet, da udviklingen af samfundstendenserne skabes på baggrund af samfundets reaktioner på belastninger, som udspringer af konkurrencestatens krav og konstruktionen af viden om diagnoser, og heraf diagnosekulturen.

Det kan konkluderes at der er elementer i IPS der virker, dog er det usikkert hvorvidt metoden er kommet for at blive, eller om metoden nedlægges sammen med jobcentrene i regeringens besparelse.

Det kan konkluderes at Hjørring Kommunes udvidelse af målgruppen for IPS Ung udspringer af diagnosekulturen og det stigende behov for diagnoser, for bedst muligt at inkludere NEET-gruppen i forhold til beskæftigelse.

Det bliver socialrådgiverens rolle at gøre borgeren til ydende samfundsmedlemmer, og dette sker blandt andet ved hjælp af IPS.

11. Diskussion

Ud fra ovenstående analyse er vi kommet ind på forskellige emner, så som samfundet, beskæftigelse, politik, lovgivningen, psykiatri og socialrådgiverens rolle heriblandt. Disse emner der er blevet berørt, giver anledning til en diskussion. Derfor vil der i følgende afsnit blive diskuteret hvad et socialt problem er, lovgivningens indvirkning og hvorfor der ikke er flere kommuner der benytter sig af IPS

11.1 Psykisk sygdom- socialt problem?

Sociale problemer opfattes ikke som objektive tilstande, der skal imødekommes af socialpolitikken og det sociale arbejde. Hvad der defineres som et socialt problem er et resultat af “clamesmaking”, hvor nogle har magt til at overbevise andre om, at eksempelvis psykiske lidelser eller hjemløshed er et socialt problem. Dette perspektiv retter fokus mod den sociale konstruktion af problemet uden at man forholder sig til om det reelt set er et socialt problem og hvor stort det er (Juul, 2016, s. 609).

Det stigende antal diagnoser kan udledes af det samfund vi lever i, flere og flere får en diagnose, derfor skabes der en diagnosekultur (Petersen a, 2015, s. 10). På baggrund af dette kan det diskuteres, hvorvidt psykiske lidelser er et socialt problem.

Det er vigtigt at være kritisk overfor begrebet “psykisk sygdom” som et socialt problem, for det er ikke psykisk sygdom, der er det sociale problem, det er de bagvedliggende faktorer. Hvis vi ser på ADHD som et eksempel, så er det ikke i sig selv ADHD-diagnosen, der er et socialt problem, det er de udfordringer, det giver den enkelte borger at have ADHD. Det bliver først et socialt problem når borgeren oplever udfordringer der hæmmer borgeren i at tilgå samfundet på lige fod med andre borgere.

Det er derfor også vigtigt at være opmærksom på at ikke alle borgere med psykiske lidelser eller en psykisk sygdom oplever at diagnosen spænder ben for borgeren i at tilgå ordinær beskæftigelse, det kommer an på hvordan borgeren selv tackler de udfordringer og ressourcer diagnosen fører med sig. For nogle borgere kan diagnosens udfordringer overskygge de

ressourcer borgeren kan have, for disse borgere kan det ordinære beskæftigelsessystem virke uoverskueligt, hvor en indsats som IPS kan være til gavn.

Det er derfor vigtigt for socialrådgiveren at være opmærksomme på at det sociale problem ikke er psykiske lidelser men det de psykiske lidelser bringer i spil hos den enkelte borger.

11.2 Lovændringer

De ovennævnte lovændringer har til formål at få borgere i beskæftigelse, heriblandt ændres lovgivningen således at det bedre kan betale sig for en borger at være i arbejde end at være på offentlig forsørgelse. Derfor kan det diskuteres om borgere der er på offentlig forsørgelse, tager et arbejde for at kunne forsørge sig selv og sin eventuelle familie selvom borgeren ikke er i stand til at varetage et job på lige fod med andre. Dertil kan borgere komme i fleksjob, men også her har regeringen indført et loft for aflønningen af disse borgere.

Regeringens lofter på offentlige ydelser kan diskuteres både som fordele og ulemper. Der kan være fordele, da der sættes en ramme der kan få borgere der reelt er i stand til det at komme ud på arbejdsmarkedet. På den anden side kan disse rammer være ulemper, da borgere kan presses til at søge ud på arbejdsmarkedet selvom borgeren ikke er i stand til at indgå på arbejdsmarkedet uden støtte, fordi rammerne på ydelserne gør det mere økonomisk gavnende at arbejde. Dertil kan det også diskuteres, om systemet er med til at hjælpe allerede udsatte borgere, eller om systemet er med til at kører de resourcesvage borgere mere ned.

Ud fra analysen ses der en belastningsreaktion fra samfundets afvigelsesborgere, hvor der kommer flere krav, disse krav er blandt andet krav fra jobcentrets side. Derfor kan det diskuteres hvorvidt borgeren med en psykisk funktionsnedsættelse er klar til arbejde, eller om de gerne vil ud af systemet, for at kunne komme væk fra de høje krav om aktiv beskæftigelse der er til borgeren.

Det bliver derfor socialrådgiverens rolle at adskille disse to grupper, for at sikre at de borgere der har behov for det faktisk bliver støttet i det der virker for den enkelte borger, om det er beskæftigelse uden støtte, med støtte eller offentlig forsørgelse.

11.3 Hvorfor ikke flere IPS-kommuner?

I analysen nævnes der at den nuværende regering, SVM-regeringen, vil spare på beskæftigelsesområdet. De vurderer dog at en metode som IPS har elementer der fungerer. Hvorfor er der så ikke flere kommuner end 25 der bruger IPS-indsatsen?

I problemfeltet peges der på at NEET-gruppen er overrepræsenteret af borgere med et psykisk eller et kognitivt handicap, som udgør 34 pct. af borgere i NEET-gruppen. Hertil er 21 pct. af de 16-29-årige med et handicap ikke AKU-ledige (Larsen et al., 2023, s. 51-52).

Det skaber en underen over at ikke flere kommuner gør brug af IPS, når regeringen peger på at der er elementer i IPS der virker for målgruppen.

Der er historisk lav arbejdsløshed lige nu, så hvorfor er der ikke større fokus på IPS når arbejdsløsheden i NEET-gruppen er relativt høj?

IPS-indsatsen er en indsats, tilrettelagt for at borgere der er i NEET-gruppen skal i beskæftigelse, så længe de er motiveret herfor. Når der ses på særligt arbejdsmarkedet, ses det, at der er for høje krav fra arbejdsmarkedet, til at imødekomme borgere der er psykisk sårbare. Derfor vil det være oplagt at implementere IPS i de resterende kommuner, dette er dog både dyrt og tidskrævende.

En sundhedsøkonomisk analyse af Projekt Inklusion viser, at IPS opnåede en samfundsøkonomisk besparelse på omkring 72.000 kroner sammenlignet med normalindsatsen over en periode på 18 måneder (Christensen, Eplov, Hellström, & Kruse, s. 8).

Besparelsen opnås især ved færre udgifter til indsatser i jobcentret, sociale indsatser og mindre brug af det psykiatriske sundhedsvæsen (indlæggelser, ambulante og skadestuebesøg). Besparelsen bliver forstærket af en højere produktivtetsgevinst, fordi deltagerne i IPS også kommer mere i arbejde (Christensen et al., s. 10).

Et projekt som IPS kan være dyrt at starte op, da der skal ansættes og uddannes IPS-konsulenter ud over den almindelige normering på beskæftigelsesområdet. På den anden side ses det at være gavnligt for kommunerne efterfølgende, hvis IPS-indsatsen kan hjælpe flere borgere i beskæftigelse og dermed blive mere eller mindre selvforsørgende. Der kan derfor argumenteres for at IPS er mere økonomisk på længere sigt, da den økonomiske analyse

peger på at IPS hjalp med en besparelse på cirka 72.000 kroner på 18 måneder sammenlignet med normalindsatsen. Det vil nu og her kræve økonomiske omlægninger i kommunerne.

På nuværende tidspunkt og frem til 2030 vil regeringen spare på beskæftigelsesområdet, da man vurderer, at jobcentrenes primære opgave fremover skal være at varetage det mest udsatte grupper af samfundet, muligvis kommer elementer af IPS eller hele IPS-indsatsen til at være en del af at skulle sikre borgeren i de mest udsatte grupper. Men når kun 25 kommuner på nuværende tidspunkt bruger IPS og regeringen vil spare, er det ikke oplagt at IPS implementeres i de resterende 73 kommuner som ikke gør brug af IPS, hvad sker der med borgere med en psykisk lidelse i disse kommuner? Tabes borgerne på gulvet og må få offentlig forsørgelse?

12. Handlemuligheder

Problemformuleringen spørger ind til socialrådgiverens rolle set i lyset af samfundets udvikling, derfor har projektet givet viden om hvordan samfundet har udviklet sig i takt med hvordan både konkurrencestaten og diagnosesamfundet er konstrueret.

Det har derfor skabt en underen over hvordan socialrådgiveren navigerer i disse konstruktioner.

I analysen nævnes der at socialrådgiveren er frontlinjearbejder, og derfor indgår i et pendul mellem borger og organisation. Socialrådgiveren påvirkes af faktorer i organisationen der påvirker hvordan socialrådgiveren arbejder med borgeren. Disse faktorer er blandt andet politiske og lovgivningsmæssige ændringer.

En handlemulighed der derfor kan peges på, er at socialrådgiveren skal være opmærksom på hvordan samfundets konstruktioner påvirker det sociale arbejde på direkte og indirekte. Socialrådgiveren skal også være opmærksom på hvordan rådgiveren selv er med til at ændre konstruktionerne i samfundet da de er tætte på de borgere det handler om. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på hvordan borgerne i målgruppen omtales. Altså skal

socialrådgiveren være kritisk og reflektiv overfor egen rolle, og håndteringen af denne udsatte målgruppe.

13. Konklusion

For at kunne besvare problemformuleringen, som lyder *"Hvordan kan vi forstå socialrådgiverens rolle i beskæftigelsesindsatsen med særligt et fokus på IPS, set i lyset af samfundets udvikling?"* er der fundet frem til at beskæftigelsespolitikken udvikling har været præget af markante forandringer i samfundet, som har haft indflydelse på frontmedarbejderens rolle og opgaver i mødet med borgeren.

Dette ses blandt andet gennem udviklingen fra tankegangen om "welfare" til "workfare". Skiftet har formet opfattelsen af arbejdsløshed, hvilket påvirker socialrådgiverens rolle i beskæftigelsen, idet der ses et skift i arbejdsopgaverne. Samlet set er socialrådgiverens rolle dynamisk. Socialrådgiverens rolle er gennem tid blevet ændret, på baggrund af de skift der har været i forhold til styrende regering. Dette ses blandt andet i 2007 da der skete et paradigmeskift i måden hvorpå jobcenter er konstrueret. Dertil ses der også ændringer i det sociale arbejde og måden hvorpå udførelsen heraf er politisk konstrueret, idet det sociale arbejde har udviklet sig til at der ikke er metodefrihed længere, men at der er krav om standardisering.

Strukturreformen i 2007 omorganiserede den offentlige sektor og etablerede jobcenteret som en central indgang til beskæftigelsesindsatsen. Her ændrede socialrådgiverens arbejdsopgaver og involvering i beskæftigelsesprocessen sammen med borgeren. Sammenfattende viser analysen af politiske reformer og diskurser, at beskæftigelsespolitikken prioriteres højt. Her ses altså et behov for en ny orientering i beskæftigelsesindsatsen for mennesker med psykiske lidelser er tydelig, hvor IPS fremhæves som en metode til at sikre beskæftigelse.

Den seneste udvikling i beskæftigelsesindsatsen, herunder nedlæggelse af jobcentre og fokus på IPS som en effektiv metode, viser et paradigmeskift. Mens der implementeres besparelser, fastholdes elementer, der virker, og der lægges vægt på at hjælpe de mest udsatte borgere.

Samlet set har beskæftigelsespolitikken udvikling været kompleks og præget af politiske, organisatoriske og samfundsmæssige forandringer. Frontmedarbejderen, herunder socialrådgiveren, står over for udfordringer i at navigere i dette komplekse system og tilpasse sig de skiftende krav og rammer for beskæftigelsesindsatsen.

Ved at analysere interviews med IPS-konsulenter som Sine og teamleder Bianca, samt diskutere samfundsmæssige tendenser og påvirkninger, fremkommer flere interessante perspektiver.

Det ses blandt andet ved den konstruerede rolle af IPS-konsulenterne, som ikke har en myndighedsrolle, ser ud til at bidrage til at minimere krydspres og potentielle konflikter.

Dette kan forstås som en positiv effekt af IPS-indsatsen, hvor der kan være fokus på kerneopgaven, som er at hjælpe borgere med psykiske lidelser ind på arbejdsmarkedet eller i uddannelse, opretholdes uden at blive overskygget af myndighedsopgaver.

Samtidig peger Bianca på, at den historisk lave arbejdsløshed har gjort det lettere at integrere borgere med psykiske lidelser, på arbejdsmarkedet. Dette indikerer en sammenhæng mellem samfundsforhold og borgere der modtager IPS-indsatsen.

I analysen om konkurrencestaten og diagnosekulturen belyser samfundsstrukturer og hvordan de påvirker borgere med psykiske lidelser. IPS fremstår som et forsøg på at imødekomme udfordringer skabt af konkurrencestaten og diagnosticering af samfundets borgere. Dog rejser diskussionen også spørgsmål om IPS primært er en social investering rettet mod arbejdsmarkedets behov, eller om det er en reaktion på borgernes behov. På baggrund af ovenstående ses der sammenhæng mellem konkurrencestaten og diagnoser, hvor konkurrencestaten konstruere et ideal, som majoritetsborgere kan leve op til, men ikke udsatte eller sårbare borgere. Derfor konkluderes det at der er konstrueret en ny underklasse, som blandt andet NEET-gruppen eller andre sårbare borgere. Derfor ses IPS som en 'midlertidig' løsning på de nuværende tidstendenser, og ikke løser det reelle problem, da det er et samfundsmæssigt og strukturelt problem som vi sidder overfor.

IPS ses som en reaktion på dette skift og som et forsøg på at tilbyde alternative støttemuligheder. Derved kan det konkluderes at socialrådgiverens rolle er dynamisk og

formes af samfundsforhold og lovgivningen, hvilket understreger spændingen mellem faste rammer og fleksibilitet i arbejdet.

Konklusionen peger på kompleksiteten af implementeringen af IPS-indsatsen, som ikke blot er en løsning for borgere med psykiske lidelser, men også en reaktion på samfundsforandringer og arbejdsmarkedets behov. Samtidig fremhæves betydningen af at forstå samfundsstrukturens påvirkning på socialrådgiverens rolle og på borgerens oplevelse af livskvalitet.

Sociale problemer opfattes ikke som objektive sandheder, der nødvendigvis skal imødekommes af socialpolitikken eller det sociale arbejde. Snarere er det, der defineres som et socialt problem, resultatet af "claimsmaking," hvor nogle har magt til at overbevise andre om, at visse forhold såsom psykiske lidelser er sociale problemer. Dette perspektiv retter fokus mod den sociale konstruktion af problemet uden at vurdere, om det reelt set er et socialt problem, og hvor stort det er.

Stigningen i antallet af diagnoser forklares som en konsekvens af det samfund, vi lever i, hvor flere og flere mennesker får en diagnose, hvilket skaber diagnosekulturen.

Derfor konkluderes det at socialrådgiveren bør være opmærksom på, at det egentlige sociale problem ikke er psykiske lidelser, men de udfordringer og ressourcer, det bringer med sig.

Lovændringer rettet mod at få borgere i beskæftigelse diskuteres, herunder ændringer, der gør det økonomisk tiltalende at være i arbejde end at være på offentlig forsørgelse. Derved kan det konkluderes at socialrådgivere spiller en rolle i at sikre, at borgere får den rette støtte, de har brug for, uanset om det er beskæftigelse uden støtte, med støtte eller offentlig forsørgelse.

Diskussionen af, hvorfor ikke flere kommuner anvender IPS-indsatsen, peger på, at selvom regeringen anerkender IPS effektivitet, er der stadig kun 25 kommuner, der bruger IPS. Dette synes at være udfordrende, især da NEET-gruppen, der omfatter borgere med psykisk eller kognitivt handicap, udgør en betydelig del af denne gruppe. Der argumenteres for, at der bør være større fokus på IPS, især i betragtning af historisk lav arbejdsløshed og de samfundsøkonomiske besparelser, som IPS kan medføre.

Samlet set kan det derfor konkluderes, at grundet samfundet konstant udvikler sig, har det en betydning og indvirkning for socialrådgiverens arbejde. IPS-metoden er med til at sætte en

ramme for hvordan socialrådgivere arbejder med borgere med psykiske lidelser, og hvordan de bedst fastholdes i job eller uddannelse. Dertil kan det konkluderes, at socialrådgiverens rolle bliver påvirket af omgivende faktorer i forhold til de politiske, juridiske og organisatoriske ændringer der er i samfundet og herunder i kommunerne.

Bibliografi

- Altinget. (2023). Aktører: Regeringens planer for beskæftigelsesindsatsen kræver et paradigmeskift. *Altinget*.
- Aarhus Universitet. (u.d.). *Aarhus Universitet*. Hentet fra Metodeguiden: <https://metodeguiden.au.dk/fejlkilder-ved-interviews>
- Bekendtgørelse af FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap
- Bengtsson, S. (2015). Funktionsnedsættelse/handicap. I P. Bundesen, B. Christensen, & T. Rasmussen, *Sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Blæsbjerg, S. (u.d.). *Den kommunale forvaltning*. Hentet december 2023 fra https://www.moodle.aau.dk/pluginfile.php/2239005/mod_resource/content/9/Det%20kommunale%20selvstyre%20kapitel%202.pdf
- Bonflis, I. S., Sieling-Monas, S. M., Kaya, H., & Jørgensen, A. (2020). Supported Employment – En ny beskæftigelsesindsats i en dansk kontekst. *Uden For Nummer 41*, s. 24-34.
- Brinkmann, S., & Petersen, A. (2015). Dilemmaer og paradokser i diagnosekulturen. I S. Brinkmann, & A. Petersen, *Diagnoser - perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Klim.
- Bundesen, P. (2015). Hvad er sociale problemer? I P. Bundesen, A. B. Christensen, & T. Rasmussen, *Sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, A. B. (2021). *Socialrådgiveren i frontlinjen En introduktion til street-level bureaucracy i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, T. N., Eplov, L. F., Hellström, L., & Kruse, M. (u.d.). *xSundhedsøkonomisk analyse af interventionerne i Inklusions projektet -IPS/IPSE og IPS-MA- indsatserne*. STAR.
- Egholm, L. (2014). *Videnskabsteori - perspektiver på organisationer og samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ellegaard, S. K. (18. april 2023a). *Om ADHD*. Hentet fra Social- og Boligstyrelsen: <https://sbst.dk/handicap/adhd/om-adhd>
- Ellegaard, S. K. (18. april 2023b). *Social- og Boligstyrelsen*. Hentet fra Komorbiditet: <https://sbst.dk/handicap/adhd/temaer-1/komorbiditet>

- Engen, M., & Nielsen, V. B. (2022). Anvendt kvalitativ metode. I M. Engen, P. Østergaard, C. F. Svensson, & V. B. Nielsen, *Problembaserede undersøgelser på socialrådgiveruddannelsen* (s. 147-158). København: Hans Reitzels Forlag.
- Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) med senere ændringer.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Hansen, L. (2016). Beskæftigelsesområdet og socialt arbejde. I R. Posborg, H. Nørrelykke, & H. Antczak, *Socialrådgivning og socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hjørring Kommune. (5. marts 2018). *IPS-indsats for borgere med psykiske lidelser eller som er psykisk sårbar*. Hentet fra Hjørring Kommune:
<https://hjoerring.dk/Media/637884638944207223/ips-projektbeskrivelse.pdf>
- Hjørring Kommune. (08. oktober 2021). *Hjørring Kommune*. Hentet fra IPS Ung:
<https://www.hjoerring.dk/Media/637692767352874401/IPS-Ung.pdf>
- Hjørring Kommune. (01. august 2023). *Hjørring Kommune*. Hentet fra Organisationsdiagram 01-08-2023:
<https://hjoerring.dk/Media/638264708728030875/Organisationsdiagram%2001-08-2023%20-%20forvaltninger%20godkendt.pdf>
- Hjørring Kommune. (u.d.). *Hjørring Kommune*. Hentet december 2023 fra Hjørring Kommunes styrelsesvedtægt: <https://hjoerring.dk/demokrati/byraad/styrelsesvedtaegt>
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet. (Juni 2004). *Indenrigs- og Sundhedsministeriet*. Hentet fra Kommunalreformen i 2007: <https://im.dk/media/6777/kommunalreformen-de-politiske-aftaler.pdf>
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet. (u.d.). *Indenrigs- og Sundhedsministeriet*. Hentet fra Strukturreformen i 2007: <https://im.dk/arbejdsomraader/kommunal-og-regionaloekonomi/kommunale-opgaver-og-struktur/kommunalreformen-i-2007>
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed. (31. August 2020). *Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser*. Hentet fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed:

- <https://benchmark.dk/media/17983/hovedrapporten-udviklingstendenser-i-forhold-til-boern-og-unge-med-psykiatriske-diagnoser.pdf>
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen, S. (2018). *Kvalitative undersøgelser i praksis - Viden om mennesker og samfund*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- IPS Center Danmark, c. (u.d.). *IPS ung*. Hentet fra <https://ipscenterdanmark.dk/ips-forloeb/ips-ung/>
- IPSCenter Danmark, a. (u.d.). *IPSCenter Danmark*. Hentet fra IPS Konsulentuddannelse: <https://ipscenterdanmark.dk/ips-academy/ips-konsulent-uddannelsen/#forloeb>
- IPSCenter Danmark, b. (u.d.). *IPSCenter Danmark*. Hentet fra Sådan arbejder vi med IPS: <https://ipscenterdanmark.dk/hvad-er-ips/saadan-arbejder-vi-med-ips/>
- Jacobsen, M. H. (2004). *Zygmunt Bauman - Den postmoderne dialektik*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur, Roskilde Universitetsforlag.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). Kvalitative analysetraditioner i samfundsvidenskabelig forskning. I M. Järvinen, & N. Mik-Meyer, *KVALITATIV ANALYSE - SYV TRADITIONER* (s. 11). København: Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, E. H. (2012). Forord. I N. Fairclough, *Kritisk diskursanalyse - En tekstsamling* (s. 7). København: Hans Reitzels Forlag.
- Johansen, H. (2016). Profession og socialt arbejde. I R. Posborg, H. Nørrelykke, & H. Antczak, *Socialrådgivning og socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Juul, S. (2016). Afvigelse og socialpolitik i diagnosesamfundet. I I. H. Møller, & J. E. Larsen, *Socialpolitik* (Årg. 4). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kristiansen, S. (2007). Etik og feltarbejde- udfordringer og dilemmaer i sociologisk praksis. I R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen, & S. Kristensen, *Håndværk og horisoner Tration og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk universitetsforlag.
- Kvorning, J. (16. maj 2023). *Hvad er IPS?* Hentet fra Region Hovedstadens Psykiatri: <https://www.psykiatri-regionh.dk/ips/Sider/Til-fagfolk---Hvad-er-IPS.aspx>
- Larsen, M., Jakobsen, V., & Mikkelsen, C. H. (2023). *Handicap og beskæftigelse 2022*. København, Danmark.

- Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 701 af 22. maj 2022, senest ændret ved lov nr. 728 af 13. juni 2023
- Møller, I. H. (2016). De fire socialreformer i moderne tid. I I. H. Møller, & J. E. Larsen, *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Middelboe, T. (2015). Diagnosekulturen i et voksenpsykiatrisk perspektiv. I S. Brinkmann, & A. Petersen, *Diagnoser - perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Forlaget Klim.
- Pedersen, R. T., & Thau, M. (2019). *VIVE*. Hentet fra Udvalgsstyre i danske kommuner: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/udvalgsstyret-i-danske-kommuner-dx3mk0vb/>
- Petersen a, A. (2015). Omkring diagnosekulturen - depression som seismograf for samtiden. *Dansk Sociologi*, s. 10.
- Petersen b, A. (2015). Diagnoser som designet orden: Depressions i præstationssamfundet. I S. Brinkmann, & A. Petersen, *Diagnoser - perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Forlaget Klim.
- Psykiatri Fonden. (u.d.). *Psykiatri Fonden*. Hentet fra Flere børn og unge får en psykisk lidelse: <https://psykiatrifonden.dk/viden/temaer/boern-unge-med-psykisk-sygdom/flere-boern-unge-faar-psykisk-lidelse>
- Regeringen. (Maj 2014). *Ligeværd – nyt fokus for indsatsen for mennesker med psykiske lidelser*. Regeringen.
- Region Nordjylland. (u.d.). *Psykiatrien*. Hentet fra Min fælles vej: <https://psykiatri.rn.dk/For-sundhedsfaglige/Samarbejde-og-projekter/Min-faelles-vej>
- Schultz, T. (2020). Kompetence, sagsbehandling og kontrol. I J. Klausen, T. Schultz, & N. v. Hjelmcrone, *Socialret - Forsørgelse og beskæftigelse*. København: Djøf Forlag.
- Socialstyrelsen. (Januar 2021). *Målgrupperne i socialpsykiatrien*. Hellerup: Socialstyrelsen. Hentet fra Målgrupperne i socialpsykiatrien: https://sbst.dk/media/11453/PwC_partnerskab_m%C3%A5lgruppenotat_januar%202021.pdf
- Sundhedsdatastyrelsen. (06. juni 2023). *Sundhedsdatastyrelsen*. Hentet fra Om ICD-11: https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/icd_11/om_icd11
- Sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1011 af 17. juni 2023 § 119

Thomsen, P. H. (2015). Børne - og ungdomspsykiatriske diagnoser. I S. Brinkmann, & A. Petersen, *Diagnoser - perspektiver, kritik og diskussion*. Aarhus: Forlaget Klim.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (10. september 2002). *Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd*. Hentet fra Vejledende Retningslinier for Forskningsetik i Samfundsvidenskaberne:
<https://ufm.dk/publikationer/2002/vejledende-retningslinier-for-forskningsetik-i-samfundsvidenskaberne>